

СЪДЪРЖАНИЕ
НА
ОБЩНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА РИЛА
2007-2013г.

I. УВОД

1. Основание за изготвяне на общински план за развитие.....	3
2. Организация на работата по изготвяне на общински план за развитие.....	3

II. АНАЛИЗ НА СОЦИАЛНО – ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РИЛА

1. Характеристика на Община Рила.....	3
1.1. Местоположение.....	3
1.2. Историческо развитие.....	5
1.3. Релеф.....	6
1.4. Климат.....	7
1.5. Въздух.....	7
1.6. Води.....	7
1.7. Почви.....	9
1.8. Флора.....	9
1.9. Фауна.....	9
1.10. Гори и защитени територии.....	9
2. Икономическо развитие.....	11
2.1. Общински бюджет.....	11
2.2. Търговия, услуги и туризъм.....	14
2.3. Транспорт.....	18
2.4. Промисленост.....	18
2.5. Строителство.....	19
2.6. Селско стопанство.....	19
2.7. SWOT анализ на сектор „Икономическо развитие”.....	21
3. Човешки ресурси.....	23
3.1. Демографски данни.....	23
3.2. Заетост.....	25
3.3. Образование и професионално обучение.....	25
3.4. Култура.....	28
3.5. Здравеопазване и социални грижи.....	29
3.6. Спорт и отдих.....	32
3.7. Административно обслужване на населението.....	33
3.8. Неправителствени организации.....	34
3.9. SWOT анализ на сектор „Човешке ресурси”.....	34
4. Инфраструктура и околна среда.....	35
4.1. Транспортна инфраструктура.....	35
4.2. Енергийна инфраструктура.....	36
4.3. Водосабдяване и канализация.....	36
4.4. Съобщителна инфраструктура.....	38
4.5. Околна среда.....	38
4.6. SWOT анализ на сектор „Инфраструктура и околна среда”.....	40

III. СТРАТЕГИЧЕСКО ПЛАНИРАНЕ

1. Визия на Община Рила.....	41
2. Мисия на общинска администрация.....	41

3. Стратегическа цел за развитие на Община Рила.....	42
4. Приоритети за развитие на Община Рила.....	42
5. Мерки за реализация на стратегическата цел.....	42
6. Конкретни дейности за реализация на стратегическата цел.....	46
7. Ред и начин за осигуряване на информация и публичност на плана.....	62

Приложение:

1. Демографска характеристика на населението.
2. Индикативна финансова таблица
3. Структурни инструменти за прилагане на регионалната политика на европейския съюз.

**ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА РИЛА
*2007-2013***

I. УВОД

1. Основание за изготвяне на общински план за развитие.

Изготвяне на общински планове за развитие на общините представлява важна част от цялостното регионално и национално планиране и управление, с цел привличане на местни и чуждестранни ресурси, и инвестиции, за обезпечаването и осъществяването на множество проекти и планове за развитие на общините и страната като цяло. Настоящият план формира основната концепция за развитие на Община Рила за периода 2007-2013 г.

За да бъде възможно финансирането на местни проекти и дейности от външни източници и с оглед предстоящото членство на България в ЕС е необходимо същите да са част от планов документ, получил обществено съгласие.

Настоящата разработка е изготвена на база "План за стратегическо развитие на Община Рила за периода 2000-2006 г."- актуализация, като са спазени разпоредбите на Закона за регионално развитие (ДВ, бр.14 от 20.02.2004г.) и са отчетени стратегическите цели и приоритети за развитие на Национален План за развитие за периода 2007-2013г.

При разработване на Общинския план за развитие на Община Рила са спазени следните основни принципи :

- Партньорство, публичност и прозрачност при планирането и програмирането;
- Концентрация на ресурсите за постигане на целите на местно развитие;
- Допълване на финансирането от национални и други източници на финансиране;
- Съгласуваност с други планови документи за национално и регионално развитие;

2. Организация на работата по изготвяне

Работата по изготвянето на актуализацията е възложена на комисия, определена със Заповед № 196/15.06.2004г., допълнена със Заповед № 221/ 06.07.2004г. на Кмета на Община Рила, в състав:

Председател: Лазар Чавков – Зам. кмет на Община Рила;
членове: Василка Димитрова – Гл. експерт "ОКСДЗ";
Вяра Илкова – Мл. експерт „КВФ”

Цялостната координация на работата и окончателното обсъждане и приемане на плана се осъществи на работни срещи с представители на Общинска администрация и Общински съвет, представители на образователни институции, неправителствени организации, Консултативен съвет по въпросите на туризма, ОСЗГ, ПП "Р. манастир".

На срещите бяха обсъдени основните приоритети в развитието на общината и конкретните дейности за постигането им.

II. АНАЛИЗ НА СОЦИАЛНО – ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА.

1. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНА РИЛА

1.1 . Местоположение

Община Рила е разположена в Западна България в югоизточната част на Кюстендилска област. Територията ѝ заема част от средна и югозападна Рила планина и нейните подножия.

В състава ѝ влизат следните населени места: град Рила -административен център на общината и селата Смочево, Пастра, Падала и населено място Рилски манастир.

На Изток общината граничи с Община Самоков и Община Белица; на Запад с Община Кочериново и Община Бобошево; на Север с Община Дупница и Община Самоков и на Юг с Община Благоевград и Община Разлог.

Общината заема площ от 361 кв.км.

Съгласно разпоредбите на ЗРР, като част от Област Кюстендил, Община Рила попада в Югозападен район за планиране, в който са включени и областите – Кюстендил, София, Софийска, Благоевград и Перник. Трябва да се отчете и близостта на Община Рила с Област Благоевград.

Територията на Община Рила обхваща площ от 360 933,687 дка. Общата площ на урбанизираните територии е 2 177,296 дка. Горският фонд заема 197 948,730 дка, което представлява 54,84 % от територията на общината. Залесената част от горските територии е 197 948 дка.

Земеделската земя е 158 530 дка или 39,02 % от територията на общината и 3,4 % от тази на областта.

Делът на обработваемата земя, в общата площ на земеделската земя за общината е 19,3 %, като за областта той е около 55 %.

Площта на водите и водните повърхности е 1 819,878 дка.

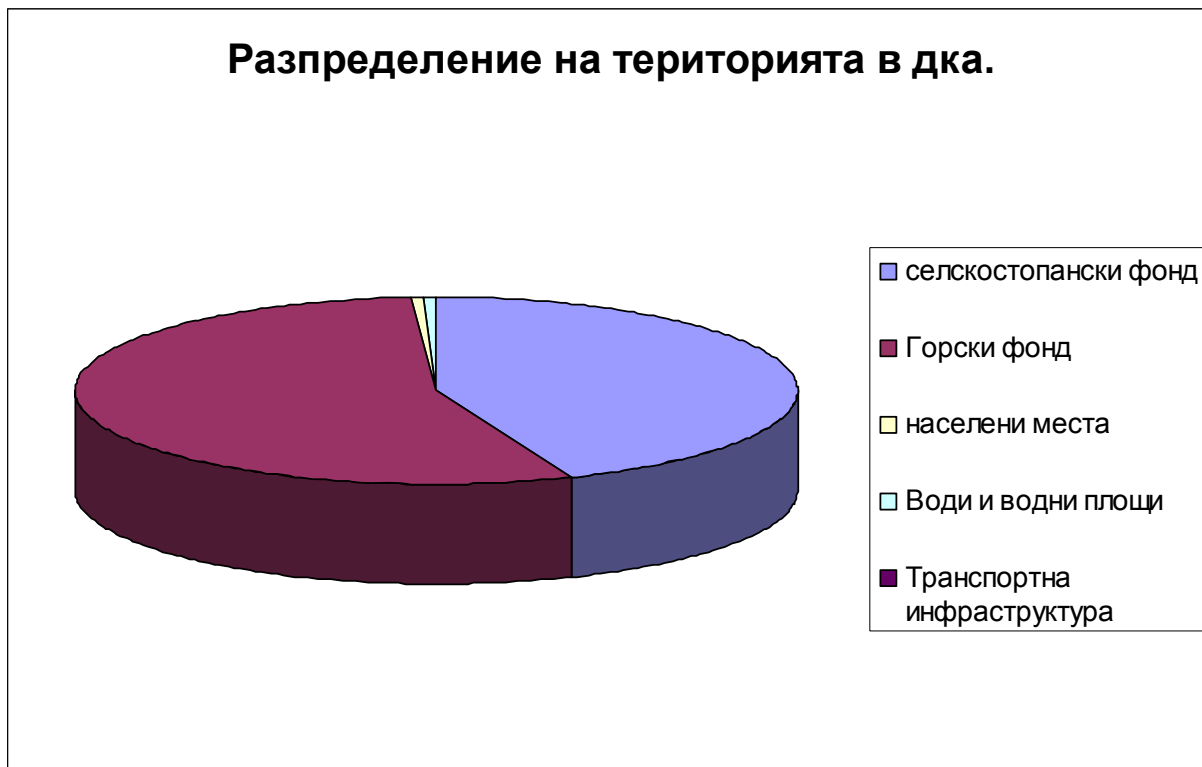
Транспортната мрежа е разположена върху 457,295 дка.

Площта на община Рила представлява 11,83 % от територията на Кюстендилска област и 0,325% от територията на страната /Таблица 1/.

Таблица 1

ОБЩИНА	ТЕРИТОРИЯ (кв. км.)
Община Рила	360.934
Дял на територията на Община Рила от територията на Кюстендилска област	11,83 %
Дял на територията на Община Рила от територията на Република България	0,325 %
Кюстендилска област	3 051,4
Република България	110 993.6

Разпределение на територията в дка.

1.2 . Историческо развитие

Община Рила води началото си от 1883г. като селска Община, в състава на която влизат селата: Рила, Бозовая, Пастра и Падала. През 1978г. селищата в Рилска Община са: гр. Рила, с. Падала, с. Пастра, с. Смочево и населено място Рилски манастир, с административен център – гр. Рила.

Като селище гр. Рила има многовековна история. Води началото си от края на II – началото на III век. За античността на Рила свидетелстват находките при разкопки или случайни такива. Открити са: зидана засводена гробница – датирана от I – II век от н.е.; останки от антично селище, с надписи на гръцки език; олтар от края на II – началото на III в.; битова керамика; монети и др.

Първото известно наименование на селището е Спортела. То се е намирало на територията на днешния град и хълма – западно от него. Принадлежало е към територията на Пауталия (дн. Кюстендил).

Данни за следващото наименование на Рила – Ролигера като кастел, възстановен през VI век, дава Прокопий.

В дарствената грамота на Иван Шишман от 1378 г. се споменава селище с името Дриска, което вероятно се отнася за Рила.

Рила се споменава през XIV век. като феодално владение на Рилски манастир в царствените грамоти на български владетели.

Сведения за Рила под името Ирлие има в турските регистри от 1576г.

В историческото развитие на селището е безспорна ролята на Рилския манастир, датиран от X век – векове наред огнище на просвета и култура, пазител на българския национален дух и на българската книжнина.

След признаването на село Рила за град през 1969 г., започва изпълнението на мащабна програма за реконструкция и строителство, която дава съвсем нови насоки за развитието му. Построява се сградата на Културния дом. В североизточната част на града се изгражда стадион. Строи се и детски дом. Разширява се сградата на възпитателно училище “Никола Вапцаров”. Построяват се Горски пункт и Автоматична телефонна централа. Асфалтират се главни улици и започва изграждането на нов водопровод. През 1969 г. е разкрит

шивашки цех за конфекция, който през 1973 г. става цех “Марек”. През 1971 г. се именуват улиците на града. През 1972 г. започва строителство на хале за новия цех “Ширпотреби” към МК “Кремиковци” – София. От 1973 г. започва работа завод за релета. Одобрени са регулационен план за улична и дворна регулация и идейно-застроителен план. През 1978 г. официално са пуснати в експлоатация сградата на комплекс “Орбита” и кухненския блок към Районната болница, направена е първата копка на първия жилищен блок. В следващите години е обновена централната градска част, изградена е пристройка на СОУ - за начален курс, разраства се автобазата, построяват се сградите на ДСК, Банка “Хеброс” и други.

През 1969 г. е създадена музейна сбирка, която е актуализирана през 1998г.

1.3 . Релеф

Релефът на общината е с подчертан планински характер.

Високопланинският пояс обхваща 53% (190 кв.км.) от територията на общината, среднопланинският - 26% (95кв.км.), планинския - 15.5% (56кв.км.) и само 5.5% (20кв.км.) са под 600м надморска височина.

Западната част от територията на общината е с най – ниско надморско равнище и в нея са разположени съставните селища на общината.

➤ Върховете, с надморска височина над 2000м, са следните:

в. Рилец	-	2 731 м.
в. Йосифица	-	2 697 м.
в. Канарата	-	2 691 м.
в. Злия зъб	-	2 678 м.
в. Калин	-	2 667 м.
в. Елени връх	-	2 654 м.
в. Царев връх	-	2 378 м.
в. Баучер	-	2152 м.

➤ Долини :

Главна долина на територията на Община Рила е долината на р. Рилска, която служи за граница между Северозападна, Средна и Югозападна Рила планина. Долината на р. Рилска е ориентирана в посока югозапад - североизток и е отворена на Запад към долината на р.Струма.

Средната надморска височина на населените места в общината е :

- гр. Рила – 520 м.
- с. Смочево – 550 м.
- с. Пастра – 803 м.
- с. Падала – 910 м.
- Рилски манастир – 1 147 м.

1.4. Климат

Община Рила попада в планинска /80%/ и преходно континентална /20%/ климатична област, което обуславя преходноконтиненталния климат с планинско влияние.

Основен фактор на формиране на климата е надморската височина, която в най-ниските части на подножието е около 500 м, а в най-високите - 2716 м, при връх “Черна поляна”.

За региона е характерна мека зима и сравнително сухо лято.

Преобладава Северният вятър /45%/ със сравнително ниска средногодишна скорост, което се обуславя от конфигурацията на релефа и неговата защитна роля.

Средната годишна скорост на вятъра е малка – 1,5 м/сек.

Средногодишната сума на валежите за гр. Рила е 588 мм, с максимум в края на м. май – началото на м. юни и минимум – през м. септември.

Постоянна снежна покривка се формира към средата на месец декември и е с продължителност 160 - 180 дни, на кота 1 200 м.

Слънчевото греене в ниските части е средно 2200 часа. Разнообразният релеф и ориентацията на долините обуславят наличието на съществени разлики в климата между по-ниските части и тези, разположени по-високо.

Режимът на мъглите до голяма степен зависи от топлинния баланс, минималната температура на въздуха, високата относителна влажност. Максимумът на мъглите е през м. ноември.

1.5. Въздух

Основните метеоеlementи, които въздействат върху състоянието на атмосферния въздух са температура, влажност на въздуха, направление и скорост на вятъра.

Средната годишна температура на въздуха е 6,9⁰С. През зимния сезон е 0,6⁰ С, пролетта 10,2⁰ С, а през лятото 20,1⁰ С.

Температурата пада незначително под нула градуса, само през месеците януари и февруари, което е резултат от Средиземноморското влияние.

Най-ниските температури, измерени в района на Р. Манастир, са около - 25⁰ С (края на януари), а максималните температури не надвишават 36⁰ С.

Относителната влажност на въздуха е в тясна зависимост от температурата, като средно за годината е 74%.

На територията на Община Рила няма източници на замърсяване на въздуха от производствена дейност.

1.6. Води

Община Рила попада в Беломорския водосборен басейн. Водите на територията ѝ се оттичат в басейна на р. Струма.

➤ Реки

Основна водосборна артерия на територията на Община Рила е р. Рилска, с обща дължина 51 км, която се влива в р. Струма при с. Шарков чифлик, Община Кочериново. Тя извира от Рибните езера, на кота 2691м. и тече в Западна посока.

Значителни нейни притоци са Маринковица, Сухоезерски поток, Друшлявица, Смрадливия поток, Джендемска река и Гьоленска река, р.Елешница, р. Каменица, Дяволските води, Голяма и Малка Ломница.

Най-голям проток на р. Рилска е р. Илийна с дължина 16 км и събираща водите на реките Мермерица, Радовица и Краварско дере.

Водосборът на р.Рилска е 390 кв.км, а естествения ѝ годишен воден отток – 141,9 млн.м³. Това представлява 11,4% от оттока на р. Струма и 1,24% от средния многогодишен отток за страната /Таблица 2/

Таблица 2

№	Река	Площ на водосборния басейн /км ² /	Модул на годишния отток /м ³ /км ² /	Обем на оттока /м ³ x 10/
1	Рилска	390	0,02	241,9
2	Струма	10 797	0,008	2 765

Водосборът на р. Рилска се простира между върховете “Додов връх”, “Орловец”, “Голям купен” и “Попова капа” на Север, на Изток – “Водния рид”, “Възела” и “Канарата”, на Юг – “Острец”, “Рилец”, “Теодосиеви караули”, “Баба” и “Бричи бор”.

По-значими притоци са: “Черния гьол”, “Дяволска /Джендемска/ река” и “Водница” /Гьолска/ от Юг /леви притоци/, а от Север – “Маринковица”, “Крива река”, “Суха река”, “Друшлявица” и “Елешница”. По-голямата част от оттока се формира от левите притоци поради това, че те са разположени по северните склонове на Рила планина.

Река Рилска почти през цялата година е с постоянен дебит, който през пролетно-летния период е в своя максимум, в резултат на топенето на снеговете.

Тя е единствената по-голяма река на територията на Природен парк “Рилски манастир”. С размера на годишния си воден отток на единица площ Природният парк е зона с най-висока водопроодуктивност в България и най-значимият източник на вода за Югозападна България и част от Тракийската низина. Благодарение на защитния режим са запазени горите и клековият пояс, които поддържат водните запаси, осигуряват благоприятен климат и постепенен отток, което предпазва от наводнения.

Относно качествата на водата в реките на територията на община Рила, изследванията са ограничени. По принцип планинските води са с ниска обща минерализация, много меки и силно наситени с кислород.

Някои от реките на територията на общината служат за питейно-битово водоснабдяване, като например: р. Елешница и р. Каменица за гр.Рила, р. Рилица за с. Смочево, р. Джамбевска за с. Пастра и р. Горанина за с. Падала.

Съществен замърсител на р.Рилска са битово-отпадните води на с. Пастра и гр.Рила. Понастоящем голяма част от отпадните води на гр.Рила са включени в напоителен канал, минаващ по главната улица на града и посредством, който се напояват земеделски земи, разположени западно от града, а останалата част от отпадни води се изливат в р.Рилска.

Това налага да се изгради канализационен колектор, който да отведе битово-отпадните води от гр. Рила до пречиствателната станция в гр. Кочериново. Изграждането на колектора има голямо екологично значение, тъй като опазването на водните ресурси от замърсяване е свързано в голяма степен със системите за събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчните води, т.е. със степента на изграденост на канализационните мрежи и възможностите за обхващане, събиране и отвеждане на отпадъчните води.

➤ Езера

На територията на общината има 28 планински и високопланински езера, циркулни езера, с ледников произход.

Най-значими за водния баланс на територията на общината са Горно и Долно Рибни езера, Смрадливото езеро, Синьото езеро, Черното езеро, Дяволски езера, Манастирски езера и Сухото езеро. От тях най-ниско разположено е Сухото езеро, което се намира на 1 892 м. надморска височина и заема площ от 19,5 дка. То е свлачищно езеро, разположено в коритовидна ледникова долина. В него се влива потокът, който отводнява северозападните склонове на седл. Кобилино бранище и потокът от Поповокапските езера. Представлява природен феномен поради факта, че “скрива” водите си през летния сезон. Сухото езеро няма видим отток, а се оттича подземно. Просмуканата вода се появява отново на повърхността югоизточно от Кирилова поляна.

Смрадливите езера са група от три постоянни и три плитки, пресъхващи през лятото езера. Разположени са в Смрадливия циркус, принадлежащ към Рилецкия дял на Средна Рила. Най-малкото има водна площ 8.1 дка, второто по големина – 9.6 дка. Общото им наименование е свързано с името на най-голямото от езерата - Смрадливото езеро. То е най-голямото високопланинско езеро на Балканския полуостров с обща площ 212 дка., дължина 900 м., ширина 260 м., дълбочина 24 м. и надморска височина 2 294 м.

Рибните езера са две - Горно и Долно. Горното Рибно езеро е по-голямото и заема площ от 176 дка, а средната му дълбочина е 4.4м. Площта на Долното Рибно езеро е 131.5 дка, а средната му дълбочина е 2.8 м. Разликата във височината между двете езера е 15м.

Манастирските езера са група от три постоянни и две пресъхващи езера. Голямото Манастирско езеро се намира източно от вр.Баба. Площта му е 24.5 дка, максималната му дълбочина е 4м. От него води началото си р. Водница, ляв приток на р. Рилска.

Дяволските езера са седем, разположени на юг от главното Рилско било в Дяволския циркус, отводняван от р.Дяволска, ляв приток на р.Рилска. Най-високото езеро се намира на западния склон на вр.Рилец, а най-голямото е разположено на източния склон на вр. Теодосиеви караули и е с водна площ 14.6 дка. Две от езерата са наречени Седефени, тъй като дъната им са покрити с мраморни плочи.

На кота 2 379 м се намира язовир “Калин”, който е най-високо разположения изкуствен басейн у нас и на Балканския полуостров.

➤ Геотермални извори

В гр.Рила съществува един извор на минерална вода, с температура 36 градуса С и малък дебит. Водата е алкална, сулфатна, хидрокарбонатна, флоурна, с минерализация 0,93 гр./л.

1.7. Почви

На територията на община Рила най-разпространени са следните почвени типове: кафяви горски, алувиално-ливадни, канелени горски /типични и излужени/ и планинско - горски /тъмноцветни и ливадни/.

Няма регистрирано замърсяване на почвите с вредни вещества и отпадъци.

На територията на общината не са установени находища на полезни изкопаеми с промишлено значение. Ерозионни процеси се наблюдават над 1800-2000 м. н.в. и в местата с концентрация на човешки дейности.

1.8. Флора

В Общината се очертават два добре изразени растителни пояса: горист и тревист. Гористият е най - обширния пояс и е съставен предимно от иглолистни видове: черен бор, бял бор, бяла мура, смърч и ела. Долната граница на този пояс е заета от широколистните видове: бук, габър, ясен, бреза и др. Гористия пояс над 1 500 м. е съставен от храстите боровинки, малини и др. На горната горска граница е разпространен нискорастлия силно разклонен бор – клек.

Тревистия пояс се състои от алпийските пасища, които се простират до 2 600 м. надморска височина. Сред характерните тревисти видове са представени и лилав минзухар, тинтява, омайниче, алпийска роза, кантарион, и др.

1.9. Фауна

Типични представители на животинския свят на територията на общината са сърната, благородния елен, дивата коза, дива свиня. От хищниците са разпространени вълк, кафява мечка и лисица. От гризачите най-често срещани са заек, катерица, лалугер, полска мишка, невестулка, белка. Птичият свят е представен от черен орел, сокол, ястреб, глухар, щъркел, лястовица, славей, синигер, врабче, кос, сойка и др. От влечугите се срещат гущер, смок, слепок, водна змия, пепелянка, усойница и др. Реките са обитавани от балканска пъстърва, черна мряна, речен кефал, речен рак и др.

1.10. Гори и защитени територии

Горите са много важна част от настоящето и бъдещето на община Рила. Общата площ на горския фонд е 197 948 дка, от които на ДЛ“Рилски манастир” 61 300 дка и Рилска Св.обител – 122 240 дка.

Залесената територия е 142 890 дка, в т.ч. за ДЛ"Рилски манастир" 49 290 дка и за Рилска Св.обител - 142890 дка.

Общият запас дървостой е 2 478 420 куб.м., в т.ч. на ДЛ"Рилски манастир" 573 805 м3 и Рилска Св.обител 1 904 615 м3.

Преобладаващите дървесни видове са бук, зимен дъб, бял бор, ела, смърч и бяла мура.

Ценно богатство е биоразнообразието. От растителните видове се срещат рилската /божествена/ иглика – локален ендемит за Рила; от билките – мащерка, жълт и червен кантарион и др.; златиста кандилка – рядък вид, включен в "Червената книга" на България – том 1, български омайник, златовръх, рилски ревен – локален ендемит за Рила, жълт планински крем – рядък вид, жълта тинтява – застрашен вид, планински божур и др.

Горите са предпоставка за разнообразната фауна – яребици, зайци, лисици, вълци, диви прасета, сърни, мечки и др.

Контрол върху екологосъобразното използване на горите за територията на община Рила се осъществява от Държавно лесничейство "Рилски манастир".

Със Закона за защитените територии /обн. ДВ, бр.133 от 11.11.1998г./ частта от Национален Парк "Рила", включваща горите в горския фонд от община Рила, област Кюстендил, по лесоустройствения проект на Държавно лесничейство - Рилски манастир, от 1990 г., отдели: 1а - г, е, ж, 1, 2; 2; 3; 4а - д, 1 - 3; 7а - д, 1 - 3; 8 - 12; 14а - в, 1, 8 - 11; 15а, б, 1, 2, 9; 16а - ж, м, 1 - 5; 17 - 45; 46а - и, 1 - 5; 47 - 74; 75г - к; 76; 77а - к, 1, 3 - 5; 78г - л, 6; 79б - п, 2 - 5; 80 - 82; 83г - т, 4 - 9; 84з - ч; 8 (част), 9 - 19; 85; 86а - я, 2 - 5; 87д - п, 2 - 5; 88а - т, 3 - 6; 89 - 91; 101 - 108; 113 - 117; 119; 120; 121а - е, 1, 2; 400 - 410, с обща площ 14 370,7 хектара, както и високопланинските пасища и ливади, с обща площ 13 000 хектара, се прекатегоризира като природен парк с наименование "Природен парк "Рилски манастир".

Паркът е обявен с цел да се запазят ценни растителни и животински видове, както и да се запази голямото разнообразие и красота на местата, подходящи за отдих и туризъм.

Особено забележителен от геоморфоложка гледна точка е районът около "Кирилова поляна" с красива скалиста дъга, включваща върховете Злия зъб, Иглата, Купените, Ловница, Орловец и Елени връх.

В резултат на ерозионната и акумулативната дейност на ледниците през кватернера във високопланинските части са се образували значителен брой ледникови езера. На територията на парка има 28 езера, от които 25 ледникови. В него се намира и най-голямото високопланинско езеро на Балканския полуостров – Смардливото, с площ 224 дка и дълбочина 24 м.

Богат и разнообразен е растителният и животински свят в парка. Голям е броят на видовете растения. Сред тях са сладководни водорасли, лишей, папрати и др. В "Червена книга на България", том 1 са вписани 96 вида растения с различна степен на уязвимост, от които 87 вида с категория рядък и 9 вида – застрашени. В Европейския списък на редките, застрашени и ендемични растения са вписани 8 от тези видове – рилски ревен, божествена иглика, янкиев лопен, планинско подрумиче, рилско подрумиче, кернерова метличина,, трансилванска камбана и сив див тютюн.

На територията на парка се срещат над 200 вида гръбначни животни, от които 33 са включени в "Червена книга на България", том 2. Сред тях са алпийски тритон, жаба дървесница, златка, скален орел и др.

Дейностите по управление, контрол и охрана на Природен парк "Рилски манастир" се осъществяват от Дирекция "Природен парк Рилски манастир", гр.Рила.

През 1986 година с площ 3 676.5 ха е обявен резерватът "Риломанастирска гора". В него е разположен историческия комплекс "Рилски манастир", обявен от ЮНЕСКО през 1983г. за паметник на световната култура.

2. ИКОНОМИЧЕСКИ РАЗВИТИЕ

2.1. Общински бюджет

Основните финансови ресурси, с които разполага общината се формират от:

- приходите в общинския бюджет;
- постъпления от републиканския бюджет;
- постъпления от извънбюджетни фондове;
- частни инвестиции;

Общинският бюджет е основен инструмент за осъществяване на социално – икономическата политика на общината.

Общинският бюджет е основен финансов документ, отразяващ общинските приходи и разходи и средство за управление на паричните потоци, свързани с издръжката на основните дейности в общината.

Бюджетът е в пряка зависимост от състоянието на икономиката на общината, размерът му зависи от печалбата на стопанските субекти, трудовата активност на населението и умението на администрацията да акумулира допълнителни приходи.

Количествени характеристики на общинския бюджет

- Общински приходи

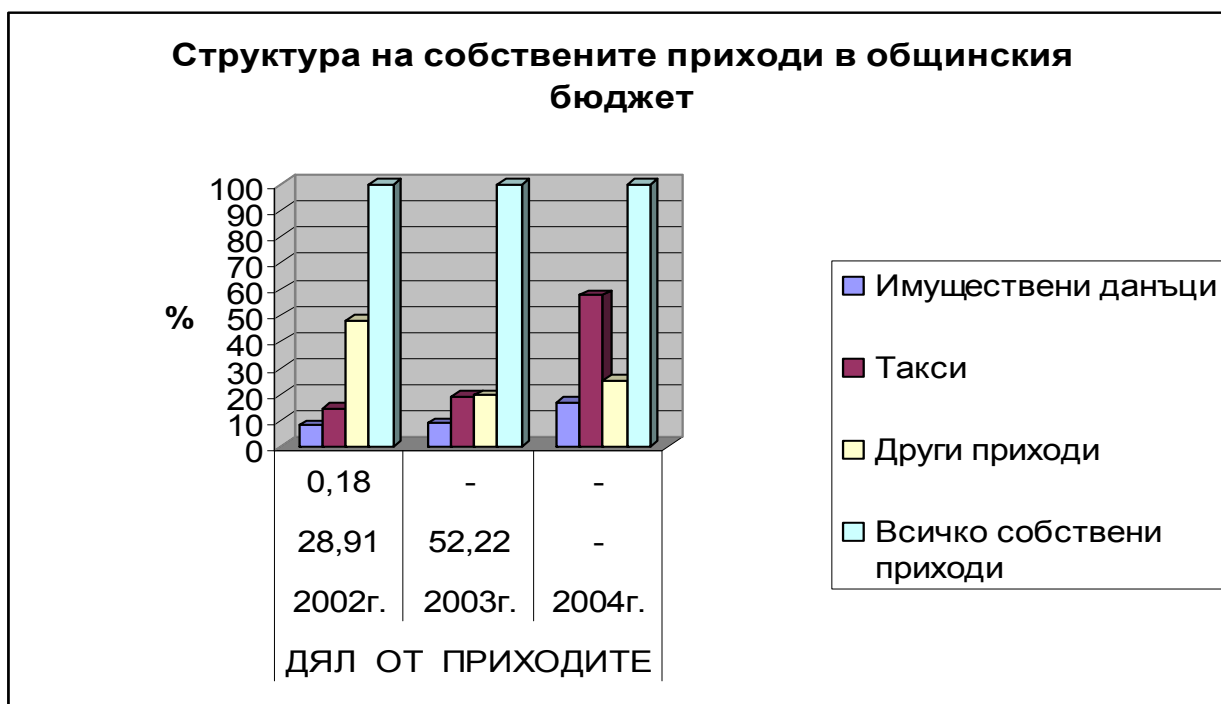
Основните групи приходи, които постъпват в общинския бюджет са: данъчни приходи, приходи от такси и държавни трансфери. Техният дял в brutните приходи на общинския бюджет по години е представен в долните таблици.

Таблица 3

СТРУКТУРА НА ПРИХОДИТЕ В ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ			
(в %)			
ВИДОВЕ ПРИХОДИ	ДЯЛ ОТ ВСИЧКИ ПРИХОДИ /в%/		
	2002г.	2003г.	2004г.
Данъци	15,85	23,36	2.25
Такси	3,93	7,39	7.57
Общ. имущество	1,80	2,81	2.76
Други приходи	5,11	9,40	13.20
Привлечени средства			
Трансфери	73,31	57,04	74.22
Всичко приходи	100,00	100,00	100.00

Таблица 4

СТРУКТУРА НА СОБСТВЕНИТЕ ПРИХОДИ В ОБЩИНСКИ БЮДЖЕТ			
(в %)			
ВИДОВЕ ПРИХОДИ	ДЯЛ ОТ ПРИХОДИТЕ		
	2002г.	2003г.	2004г.
Данък върху общия доход	28,91	52,22	-
Данък върху печалбата	0,18	-	-
Имуществени данъци	8,05	8,84	17,08
Такси	14,61	19,31	57,54
Други приходи	48,25	19,63	25,38
Всичко собствени приходи	100,00	100,00	100,00

➤ **Общински разходи**

В общинския бюджет се разграничават два вида класификация на разходите. В първата разходите са разгледани според икономическата им същност (по параграфи). Във втората разходите са представени според тяхното предназначение (по функции).

Според икономическата си същност общинските разходи най-общо могат да се разделят на текущи и инвестиционни. Субсидиите, отпуснати от общинския бюджет за определени дейности, макар и с малък относителен дял в общата структура на разходите, поради специфичния им характер са представени отделно/таблица 5/.

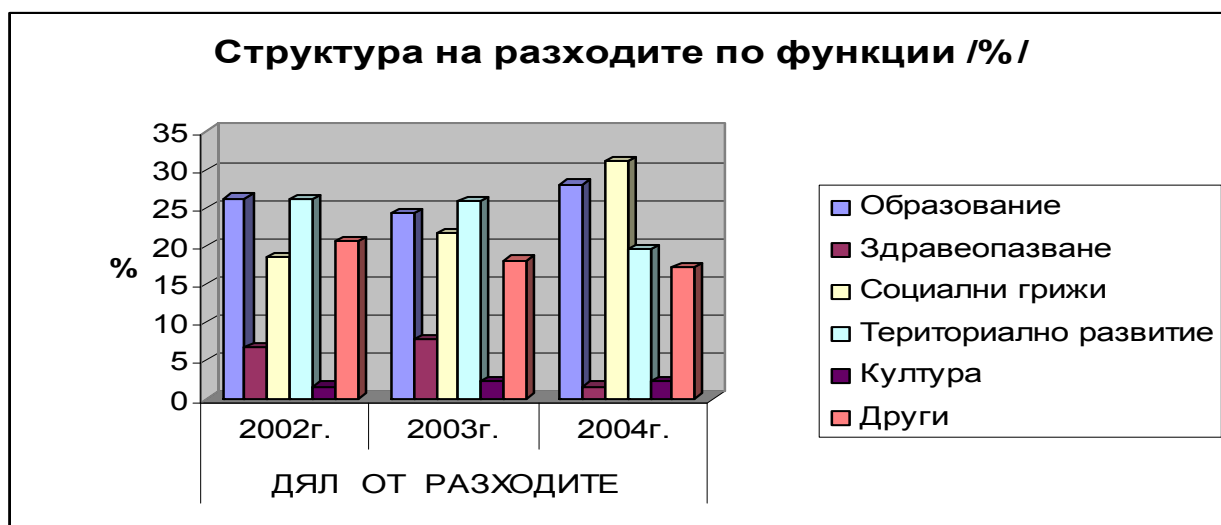
Таблица 5

СТРУКТУРА НА РАЗХОДИТЕ СПОРЕД ИКОНОМИЧЕСКАТА ИМ СЪЩНОСТ (в %)			
ВИДОВЕ РАЗХОДИ	ДЯЛ ОТ РАЗХОДИТЕ		
	2002г.	2003г.	2004г.
Текущи разходи	79,21	74,04	85,52
Инвестиции	13,51	17,37	12,13
Субсидии	7,28	8,59	2,35
Всичко разходи	100,00	100,00	100,00

Както се вижда от данните, текущите разходи са с най-голям дял в структурата на разходите.

Таблица 6

СТРУКТУРА НА РАЗХОДИТЕ ПО ФУНКЦИИ (в %)			
ВИДОВЕ РАЗХОДИ	ДЯЛ ОТ РАЗХОДИТЕ		
	2002г.	2003г.	2004г.
Образование	26,28	24,30	28,12
Здравеопазване	6,80	7,75	1,58
Социални грижи	18,52	21,72	31,23
Териториално развитие	26,18	25,93	19,56
Култура	1,58	2,18	2,22
Други	20,64	18,12	17,29
Всичко разходи	100,00	100,00	100,00

Тази структура на бюджетните разходи представлява финансирането на основните дейности, осъществявани от община Рила. Видно от данните, най-висок дял заемат разходите за образование и социални грижи, както и за териториално развитие, където са насочени основната част от инвестициите в общината.

Основен източник на средства за инвестиции са субсидиите от Републиканския бюджет и собствени приходи.

Разходите за инвестиции в областта на териториалното развитие, са предимно за изграждане на техническата инфраструктура.

Значителен е спадът в разходите за здравеопазване от 6,80 % през 2002г. до 1,58 % през 2004г.

2.2. Туризм, търговия и услуги

а) Туризм

Туристически ресурси

Общината разполага с множество природни и антропогенни ресурси, които определят значителния туристически потенциал на района.

➤ Архитектурни паметници

Архитектурен комплекс "Бабинска махала" е деклариран за паметник на културата през 1971г. В състава си включва 27 архитектурни паметника на културата- къщи/частна собственост/, Килийно училище и ц."Св.Архангел Михаил".Къщите не са отворени за посещение и не се използват с туристическа цел.Някои от тях са разрушени, а други са в лошо техническо състояние.

Килийно училище датира от 1830 г. и в момента е разрушено.

Църква "Св. Архангел Михаил"-датира от XII-век.

Хрельовата кула в Р. Манастир –датира от 1365г.

Като единични архитектурни паметници са обявени /1971г./ църква "Св.Никола" , Метох на Р.манастир /ветеринарна лечебница/ и 9 частни къщи.

➤ Религиозни паметници

Най – значимият паметник на културата на територията на общината е Рилският манастир.Той е изграден на границата между Северозападна и Средна Рила в долината на Рилска река, при вливането ѝ с р. Друшлявица. Основан е през X в. от отшелника Иван Рилски и заема площ от 8 000 кв.м.

В Рилски манастир открити за посещения са: главната църква, историческия музей, етнографската сбирка, картинната галерия, Хрельовата кула, магерницата, музей "Манастирско стопанство", както и четирите църкви в близост до манастира с ценни стенописи от началото на XIX в.

Манастирът е обявен за национален паметник на културата от 1961 година.

За изложението на ЕКСПО 70 в Токио е възпроизведена трайно Магерницата като архитектурен уникат. През 1976 година Рилският манастир е обявен за национален исторически резерват, а през 1980 година е удостоен с наградата "Златната ябълка" на ФИЖЕТ. През 1983 година е обявен от ЮНЕСКО за паметник на световната култура.Метох "Орлица" отстои на 18 км от Р.манастир. За първи път се споменава в грамота на цар Иван Шишман от 1378 г.Възстановяван е няколко пъти.В сегашния си вид е от 1863г.Църквата при метоха , "Св. Петър и Павел" е малка еднокорабна постройка.Запазени са стенописи от 1478 г.Последното и изписване е от 19 век,извършено от Никола Образописов-художник от Самоковската живописна школа.

Църква "СВ.Архангел Михаил" се намира в гробищния парк на гр. Рила и отстои на 20 км от Рилския манастир. Построена под протекцията на манастира,тя е една от малкото запазени в България кръстополни, вписани в квадрат църкви, разпространени на Балканския полуостров през периода XII-XIV век. През 1995 г., при експериментални консервационни проучвания е разкрита уникална находка – под грунда на видимите

възрожденски стенописи е установено наличие на по-стар слой декорация – стенописи /изображения на светци/ от края на XII-началото на XIIIв. Църквата е един от многозначимите, новооткрити паметници в България, който допълва вече откритите по поречието на р.Рилска, стенописите и параклиса на Хрельовата кула от 1335г., тези в църквата “Св.Петър и Павел” в метоха “Орлица” от 1491г./на 2 км от гр.Рила/, а по време на създаване дори ги превъзхожда/становище на проф.Прашков/.

Понастоящем църквата действа като православен храм и се състои от кръстокуполна църковна сграда,западна пристройка и пристроена към нея столова.Състоянието на масивната конструкция е добро.Външната мазилка е в лошо състояние.Реална опасност за стенописите представлява покривната конструкция, която е в незадоволително състояние, и наличието на капилярна влага.

Най-спешни мерки,които трябва да се предприемат за консервация и реставрация на църквата са ремонт на покрива и изпълнение на дренажна система.

Църква “Св.Никола”

В центъра на гр.Рила се намира църквата “Св.Никола” ,която датира от 1885г.

В нея се съхранява рядък паметник на средновековната везба – литургична тъкан от групата на т.н.”Епитафиос” с размери 107-109 см.

На територията на общината се намират църквите “Св. Пророк Илия” в с. Смочево,църква “Св.Харалампи” в с. Пактра, параклис “Св. Пророк Илия” в с.Падала и параклисите “Св.Петка”, “Св.Троица” , “Св.Варвара” и “Св.Георги”а до водопада “Бохемия” на река “Бозовайска Каменица” оброчището “Света Неделя” в гр. Рила.

-Художествени паметници

Църква “Св. Архангел Михаил”-декларирана през 1971г.

Църква “Св.Никола”-декларирана през 1976г.

Църква “Св. Пророк Илия” в с. Смочево- декларирана през 1976г.

➤ Музеи

Музейна сбирка, град Рила

Музейната сбирка е от общ исторически характер.В нея е съхранено богатото културно- историческо наследство на Рила от античността до най – ново време.

На 4 септември 1969 г. на тържествена сесия на общински народен съвет е открита музейна сбирка на селището, която съхранява и популяризира историята на град Рила и района.През 1974 г. музейната сбирка е преместена в сграда,собственост на рилското читалище.През 1998 г.е извършен основен ремонт на помещението и е актуализирана музейната експозиция. С 240 фотоса и 215 експоната е поставен акцент на основни моменти от богатата история на Рила. Акцентите в историческата ретроспекция са социално – икономическото развитие на Рила и района, ролята на Рилски манастир в икономическото му развитие, национално – освободителните борби и участието на населението във войните за национално обединение, бита и някои.

Исторически музей “Рилски манастир ”

В музея към Р.манастир са запазени множество старинни предмети, църковни отвари от злато и сребро, икони, монетни колекции. Шедьовър на резбарското изкуство е Рафаиловият кръст, работен 12 години. В музея се съхранява и Хрельовата надгробна плоча. В библиотеката на манастира са запазени 134 ръкописа от XV-XIX в., старопечатни книги и документи, сред които е хрисовула на цар Иван Шишман, султански фермани и др.

В Рилски манастир открити за посещения са: главната църква, историческия музей, етнографската сбирка, картинната галерия, магерницата, музей “Манастирско стопанство”.

➤ Защитени територии

На територията на община Рила се намира Резерват “Риломанастирска гора” обявен през 1986 г., с площ 3 676 хка. Той е част от горската територия със средна възраст на повечето дървесни видове над 160 год. като горите от бор, бук и мура са на повече от 200 а отделни дървесни видове достигат до 300 години.

Друга защитена територия е Природен парк “Рилски манастир” обявен през месец юни 2000 г. Обхваща площ от 22 253,2 хка. гори и високопланински пасища.

Тези територии включват местообитания на множество животински и растителни видове. От животинския свят това са: царски орел, картал, видра, сляпо куче, кафява катерица, балканска чучулига, южен белогръб кълвач. От растенията се срещат ендемити като рилска иглика, рилски ревен, светиивановото подрумиче. Съхраняват се около 203 вида лечебни растения и 38 вида ядливи гъби. Тук се намират едни от най-ценните в Европа и единствени в света масиви от царборисова ела и рилски дъб.

Значителен природен ресурс в общината е водното богатство. Основни реки са р. Рилска и Илийна река. На територията на общината се намират 28 планински и високопланински езера-Сухото езеро, Смардливите езера, Рибни езера, Синьото и др.

Базисна инфраструктура

Всички населени места в общината са електрифицирани и телефонизирани, имат покритие всички мобилни оператори. В гр. Рила ими изградена интернет мрежа.

Водоснабдяването на Община Рила се осъществява от повърхностни водоизточници. Необходимо е да се изгради пречиствателна станция за питейни води, тъй като в момента се извършва само хлориране на водата.

Няма изградена канализационна мрежа. Всички отпадни води от гр. Рила и с. Пастра си изливат в р. Рилска.

Туристически маршрути и места за отдих

От архитектурно - исторически комплекс Рилски манастир започва туристически маршрут: Рилски манастир-Рибни езера-Смардливо езеро-Рилски манастир; Рилски манастир- Кирилова поляна-Сухо езеро-Кобилино бранище; Рилски манастир-Илийна река-река Радовичка-Хижа “Македония”. През Рилски манастир минава и международен туристически маршрут Е – 4 /Пиринеи-Алпи-Олимп/

Създаден е и дендрологичен маршрут “Бачкова чешма” – гробът на Свети Иван Рилски.

Туристическите маршрути са маркирани и обозначени с табели.

Състояние на туристическия бизнес

Развитието на туризма се характеризира с изразена сезонност/м. март-м. септември/ и териториална съсредоточеност - в Рилски Манастир и прилежащия му район.

Туристическите посещения са предимно от организиран характер. Рилският манастир е основен обект на посещения от международни и български туристи. Не се използва достатъчно туристическият потенциал на антропогенните и природни дадености на територията на общината. Основни видове туризъм, застъпени в района са поклоннически и културен.

Слабо развит е еко туризъмът, детският туризъм, планинският туризъм. Нямат развитие и други видове туризъм, като например селски и зимен.

Приходи от туризъм

Таблица 7

Година	Приходи от наем	Приходи от лицензи	Приходи от категоризация	Приходи от туристическа такса
2002	11 264	9 262	648	-
2003	12 494	9 259	2 273	439
2004	8 365	8 454	4 311	4 044
Общо	32 123	26 975	7232	4 483

Брой регистрирани търговски обекти :

2002 - 27бр.

2003 - 49 бр.

2004 - 30 бр.

2005 - 9 бр.

От тях за 2004г. – Заведения за хранене и развлечение- 38 бр.; средства за подслон и места за настаняване- 10 бр.

Легловата база на територията на общината за 2004г. възлиза на 1125 легла, от които 765 в места за настаняване и 360 в средства за подслон. Местата за сядане в заведения за хранене са 1495 бр. Категоризирани туристически обекти са 47, преобладават категория една и две „звезди”. Персоналът, зает в туристическата индустрия е с ниско ниво на професионален квалификация.

В региона са застъпени основните туристически услуги-настаняване и хранене. Липсва цялостно интегриран туристически продукт.

Конкурентноспособността на предлагания туристически продукт е ниска.

Нивото на допълнителни туристически услуги е ниско. На територията на Общината няма предлагане на услуги като екскурзовод, планински водач, аниматор, транспорт до различни туристически дестинации и др. В Национален музей “Р. манастир” работят екскурзоводи само на български език.

Съществуващите магазини за сувенири се намират в Р. манастир.

На територията на общината са регистрирани три НПО с основна дейност “туризъм”:

СНЦ “Инициативи за природа, култура и туризъм”

Туристическо дружество “Рила”.

ТД „Иван Рилски 2005”

Няма изпълнени съвместни инициативи с общината и цитираните НПО.

През м. декември 2004г. е създаден Консултативен съвет по въпросите на туризма, в който участват представители на неправителствения сектор, общинска администрация и бизнеса.

Осъществени и текущи програми и проекти в сферата на туризма са следните:

-ФРИ на Програма ФАР; Програма “Европа “ към ДЕК в България: Консервация и реставрация на средновековни стенописи църква “Св. Ар. Михаил”

-Проект “Красива България”: Изграждане на ТИЦ, Ремонт на тротоари ул.”Спортела и ул.”Св. Иван Рилски”, изграждане на детска спортна площадка.

-Програма ФАР Проект BG 0102.03 ”Регион Кюстендил-кръстопът на осем –хилядолетна история и култура”-текущ- -Благоустрояване на прилежащо пространство на църква “Св. Ар. Михаил ”, компютърно оборудване на ТИЦ и реконструкция на калдъръмена настилка ул.”Манастирска ”, обучение на екскурзоводи.

б) Търговия и услуги

Търговската мрежа в общината е частна и кооперативна собственост.

В структурата на търговската мрежа значителен е броят на малките обекти, в т.ч. павилиони, каравани и др. с временен характер.

На територията на общината осъществяват дейност следните видове търговски обекти:

- заведения за хранене и развлечения
- магазини за хранителни и промишлени стоки

- средства за подслон и места за настаняване
- места за игра и развлечение;
- бензиностанции и газостанции.

Към настоящия момент на територията на общината са регистрирани 112 търговски обекти. Създадени са условия за провеждане на ефективна политика за защита на потребителите, чрез активната дейност на общинско звено за защита на потребителите.

Услугите за населението са слабо развити. В тази сфера осъществяват дейност – часовникари, фризьори, общар и др.

2.3. Транспорт

В обхвата на територията на общината има само междуградски пътнически транспорт. Той се осъществява от общинска фирма “Транс-Рилец” ЕООД и частно сдружение “Рила-Експрес-2000”, гр.Рила.

Няма развит ЖП транспорт. На територията на общината не се предлагат таксиметрови услуги.

Общият брой заети лица във фирма “Транс-Рилец” ЕООД е 20, а в Сдружение “Рила Експрес” – 4 броя. Предстои провеждането на конкурс за отдаване на линиите по утвърдени транспортни схеми на територията на Общината.

Транспортни връзки

Общината осъществява транспортни връзки с гр.София и общините Дупница, Благоевград и Кочериново /Таблица 6/

Таблица 8

Транспортна връзка	Разстояние м/у населените места /км/	Транспортна връзка на гр. Рила с населени места, извън общината	Разстояние между населените места /км/
Рила – Смочево	9	Рила – София	100
Рила – Падала	10	Рила – Дупница	34
Рила – Пастра	8	Рила – Благоевград	20
Рила– Р.манастир	22	Рила – Кочериново	8

2.4. Промисленост

Като малка община, Рила формира незначителна част от произведената продукция общо за страната и област Кюстендил.

В промишлената структура превес има леката промишленост – предимно шивашка и хранително-вкусова /хлебопроизводство, хлебни изделия, др./.

По-значимите фирми, които осъществяват дейност на територията на общината са следните:

- “Рила Текс” АД – шивашка дейност
- ВЕЦ “Група Рила” – производство на електроенергия
- ”Рила СНМ” ООД – метални изделия
- “Транс Рилец” ЕООД – транспортни услуги
- Сдружение “Рила-Експрес 2000” – транспортни превози
- “Рила Лес” ЕАД – дърводобив
- ДЛ “Рилски манастир” – лесовъдство
- СД “Етиком Наков и сие” – строителство

2.5. Строителство

Частното жилищно строителство на територията на община Рила е слабо развито. След присъединяване на България в ЕС се очаква по-голямо развитие на строителството, свързано с предстоящи инвестиции в инфраструктурата. На територията на общината има изграден бетонов център и варово стопанство, които осигуряват бетони и варови разтвори и за населението.

2.6. Селско стопанство

Селското стопанство е застъпено във всички селища на общината и има важна роля за цялостното ѝ развитие. Независимо от значителното намаляване на произведената продукция през 90-те, този отрасъл остава основен източник на доходи в селата. Приносът на селското стопанство в реализираните приходи от продажби в общината е символичен и далеч под потенциала само на поземлените фондове. Както и в национален мащаб, селското стопанство се развива без или с незначително научно обслужване.

На територията на общината няма регистрирани земеделски кооперации и сдружения. Земеделската дейност се осъществява в лични натурални стопанства и основната част от продукцията не се реализира на пазара а е предназначена за лични нужди /Таблица 9/

Таблица 9

Регистрирани земеделските производители на територията на община Рила			
	2003 г.	2004 г.	2004 г.
Растениевъдна дейност	6	5	5
Животновъдна дейност	8	14	11

Възстановената земеделска земя на бившите собственици е 67 779 дка, а общинска собственост са 3346 дка. Нивите в частния сектор са 23 % от земеделската земя. Този процент е най-висок за населено място с. Смочево – 44 % и 39 % за населено място Рила. За с. Пастра и с. Падала той е твърде нисък – съответно 1 % и 3 %. /Таблица 10/

Таблица 10

№ по ред	Населено място	Ниви Дка	Трайни насаждения /дка/	Ливади дка	Пасище, мера /дка/	Възст. зем. земя /дка/
1	Рила	8512	1407	3031	8909	21859
2.	Смочево	6646	922	2049	5583	15200
3.	Пастра	101	-	1818	8742	10661
4.	Падала	214	-	1804	5565	7583
5.	Рилски манастир	-	-	411	12065	12476
	Всичко	15473	2329	9113	40864	67779

Основна земеделска култура отглеждана в общината е тютюна. За 2004 г. утвърдената квота за производство на тютюн е 64 тона, в т.ч. от сорт “Рила – 82” – 39 т, сорт “Рила – 89” – 25 т. За 2005 г. утвърдената квота за производство на тютюн е 23 т. а регистрираните тютюнопроизводители са 54 бр. Сключен е договор за изкупуване само на 3 т. тютюн. Сравнявайки 2004 г. с 2003 г. броят на тютюнопроизводителите е с 6 човека повече, а разсадените площи са с 32 дка повече. Пред 2005 г. бр. на производителите е намалял значително / Таблица 11/.

Таблица 11

Брой регистрирани тютюнопроизводители		
2003г.	2004 г.	2005 г.
83	89	54

Други подотрасли в земеделското производство на територията на общината, за които има условия за развитие са овощарството и лозарството - създаване на трайни насаждения – лозя, овощни дървета (череша, слива, орех) , ягодоплодни и култивирана шипка. Достатъчно перспективни са и етерично маслените култури, като лавандула и др.

Инвестирането в създаване и развитие на частни земеделски стопанства в областта на трайните насаждения и производство на земеделска продукция за пазара е възможната посока на развитие на подотрасъла в общината.

Със същата цел започна създаването на 300 дка лозови насаждения в землището на с. Смочево. Необходимо е създаването на Общински фонд “Земеделски земи”, с което да се привлекат инвестиции, а в по-далечна перспектива терени за развитие на производство на екологично чиста продукция.

Зърнените култури заемат 4,2 % от нивите. През стопанската 2003 – 2004 г. бяха засети 650 дка с пшеница, в т.ч. 200 дка в гр. Рила и 450 дка в с. Смочево. Засетите декари са почти наполовина по-малко в сравнение с предишни години. Причината е главно в скъпата себестойност на килограм получено зърно.

Животновъдството в общината изцяло се реализира в дребния, основно семеен частен сектор, където няма условия за стопански ефективна концентрация и за въвеждане на съвременни технологии при отглеждане на голям брой животни. Липсата на добре изградена фуражна база и ниските изкупни цени на животинската продукция са причина за слабото развитие на подотрасъла и в следствие намалява броя на отглежданите селскостопански животни /Таблица 12/.

Таблица 12

№ по ред	Видове животни	Брой към 01.01.2003 г.	Брой към 01.01.2004 г.	Брой към 01.01.2005 г.
1	Говеда	292	265	248
	в т.ч. крави	147	195	169
2	Овце	1970	1065	993
	в т.ч. овце майки	1612	805	809
3	Кози	1343	1219	1048

	в т.ч. кози майки	1255	1038	935
4	Свине	310	637	251
	в т.ч. свине майки	2	19	2
5	Птици	2923	2530	2957
	в т.ч. кокошки носачки	2028	1884	2038
6	Пчелни семейства	134	500	508

В община Рила са регистрирани 39 пчелари, а пчелните семейства са 508.

Предвид природните условия е възможно развитието на високопланинско животновъдство, рибовъдство и пчеларство.

Основен проблем за качеството и количеството на произведената селскостопанска продукция е лошото техническо състояние на изградените напоителни съоръжения и селскостопанските пътища.

Общината е собственик на 19 бр. водоеми, в т.ч. 5 в землище гр. Рила и 14 бр. в землище с. Смочево. Част от тези водоеми общината може да ги отдаде на концесия с цел по-нататъшно развитие на рибовъдство.

SWOT АНАЛИЗ НА СЕКТОР ИКОНОМИКА

Силни страни:

1. Добро географско положение и природни дадености
2. Богато културно-историческо наследство и наличие на паметник на световната култура
3. Добро ниво на комуникации
4. Традиции в туризма и селското стопанство
5. Близост до Е-79, столицата и гранични райони
6. Развита текстилна промишленост
7. Изградена мрежа от туристически обекти

Слаби страни

1. Ниско ниво на инвестиции
2. Слабо ниво на ИТ и липса на модерни производствени и енергоспестяващи технологии.
3. Ниска професионална квалификация на заетите земеделците и туризма и липса на земеделски сдружения
4. Липса на преработвателни и производствени мощности
5. Разпокъсаност на земеделските земи
6. Силна зависимост от тютюнопроизводството
7. Слабо развит туризъм и сезонен характер на туристическите посещения
8. Лошо състояние на базисната инфраструктура

Възможности за развитие:

1. Потенциал за развитие на туризъм/ интегриран тур. Продукт на база културен и екологичен и съпътстващи туризма услуги
2. Възможност за развитие на селско стопанство
3. Развитие на леката промишленост и дървообработване.
4. Членство в ЕС
5. Пазар на земята
6. Макроикономическа стабилизация

Заплахи:

1. Демографски срив
2. Миграция и обезлюдяване
3. Висока инфлация
4. Риск от невъзможност достигане изискванията на ЕС
5. Международен тероризъм
6. Природни бедствия

Извод: Икономиката на Община Рила като цяло е слабо развита и се характеризира със много слабо ниво на инвестиции. Основни отрасли продължават да бъдат туризмът и селското стопанство. Ниското ниво на туристически посещения са основни причини за ниските приходи в отрасъла. В селското стопанство основен проблем е разпокъсаната земеделска земя и силната зависимост от тютюнопроизводството, което с оглед предстоящото членство в ЕС и реструктурираното в отрасъла е необходимо да се насочи към сортове тютюни търсени от пазара.

Необходимо е да се предприемат мерки за създаване на по-благоприятен бизнес-климат и привличане на външни инвеститори. Една от задачите на Община Рила е подобряване на общата инфраструктура, което е възможно с осигуряване на финансов ресурс от Структурните фондове и на основата на публично-частното партньорство.

Туризмът се очертава като важен отрасъл и с висок потенциал, но не трябва да се определя като основен, имайки предвид сезонния му характер, който в краткосрочен аспект ще бъде трудно преодолим. Общината разполага с големи ресурси по отношение на селско стопанство и лека промишленост, които не са намерили стопанската си реализация. В туризма бъдещите инвестиции трябва да се насочват не само към основния туристически обект в Общината- Рилски манастир, но и към населените места. Това ще доведе до балансирано развитие в общината, по-висок доход за населението във всички населени места и развитие на алтернативни форми на туризъм- селски, екологичен, детски, което ще е и предпоставка за преодоляване на сезонния характер на туристическите посещения.

В селското стопанство трябва да се акцентира върху създаване на трайни насаждения – лозя и овощни култури като алтернатива на тютюнопроизводството. Възможности за развитие на сектора представляват биологичното земеделие, етерични култури и гъбарство. В по-дългосрочен план е възможно развитие на съвременно и модерно високопланинско животновъдство и рибовъдство.

Общината разполага с голям ресурс от горски фонд, което може да се превърне в предпоставка за развитие на дърводобива и дървопреработването /мебелни предприятия/.

От особено значение е развитието не само на производствени, но и на преработвателни мощности, като така ще се избегне износа от общината на ресурси и ще се осигурят допълнителни работни места.

За да се съхрани чистата околна среда не е целесъобразно развитие на тежка промишленост и замърсяващи производства.

Популяризирането на общината със средствата на рекламата не е достатъчно за привличане на инвестиции. Необходимо е разработване на маркетингови мероприятия по привличане на чужди инвестиции и инвестиционен профил, основани на преимуществата на общината за развитие на бизнеса. В това отношение е от особено значение разширяване на връзките с общината с други общини и области, развитие на трансгранично сътрудничество, работа с организации, подкрепящи икономическото развитие – Министерство на икономиката, Агенция за малки и средни предприятия и др.

3. ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ

3.1. Демографски данни

Демографските процеси се характеризират с определено развитие, определено от редица социално – икономически фактори.

Като цяло, демографските процеси на територията на общината през последните години се характеризират с намаляване на естествения и механичен прираст.

Общината е с голям дял на градското население – 81,8 %, по-голям и от този на община Кюстендил – 71,2 %. Населението на общината е концентрирано в гр. Рила, като най-слабо заселено е с. Падала. Територията е много слабо заселена – 10,5 души / кв.км.

Населението на Община Рила по данни от Национална база данни "Население" за 2004г. е 3 890 души.

В трудоспособна възраст е преобладаващ броя на мъжете, а в нетрудоспособна възраст преобладават жените. Броя на младежите /18-35г./ е 736 /по постоянен адрес/ и 113 /по настоящ адрес/

Характерно за демографската характеристика на Община Рила е отрицателен естествен прираст. През 2004г. броя на новородените е 22, а на починалите- 83 /Таблица 13/

Таблица 13

Година на анализ	Родени	Починали	Население
2002	22	93	3808
2003	26	69	3731
2004	22	83	3890

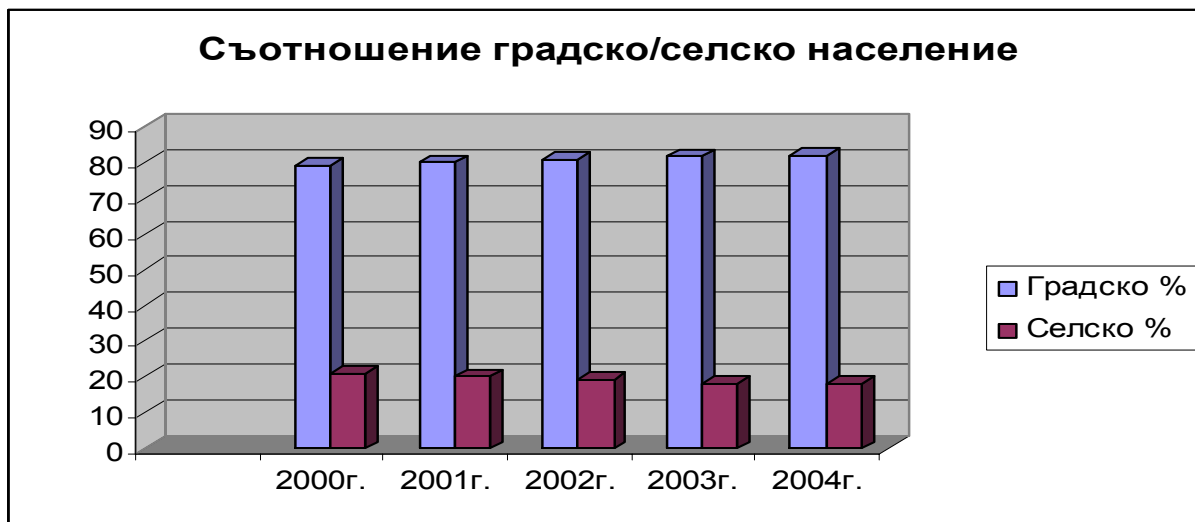
Характеристика за състава на населението на общината, в проценти / Таблица 14/.

Таблица 14

Година	Градско %	Селско %	Трудоспособна възраст		Нетрудоспособна възраст	
			Мъже 18-62г., %	Жени 18-57г., %	Мъже над 62г., %	Жени над 57г., %
2000г.	78,96	21,03	29,68	20,81	11,33	21,95
2001г.	79,89	20,10	30,37	21,80	10,78	21,35
2002г.	80,82	19,17	30,63	22,29	10,93	21,20
2003г.	81,72	18,28	30,94	23,07	10,35	20,03
2004г.	81,79	18,12	31,02	22,92	10,22	20,01

Подробна демографска характеристика на населението, по населени места, е дадена в таблица в допълнително приложение.

3.2 Заетост

На територията на община Рила са концентрирани 2,2 % от работната сила на област Кюстендил. Броят на заетите в сектора на индустрията представлява 0,5 % от този за областта, а за сектора на услугите тази стойност е 1,8 %.

В рамките на общината дялът на заетите в индустрията е 21,7%, а в услугите – 78,3%.

По данни на бюро по труда, средногодишният брой на регистрираните безработни лица, по години, е както следва:

2002г. – 190 броя

2003г. – 160 броя

2004г. – 141 броя

Средното равнище на безработицата през 2004г. е 8.64%.

Липсват статистически данни за реалното ниво на безработица, поради факта че голяма част от безработните лица не са регистрирани в Бюро по труда.

Преобладаващата част от работната сила са хора със средно образование. Равнището на професионалната квалификация, особено на безработните лица, не отговаря на пазарните изисквания. Ниско е равнището на професионална квалификация на продължително безработните лица.

Организираните курсове за квалификация и преквалификация от Д”БТ”, гр. Дупница са недостатъчни за безработните лица, което е и причина през 2004г. от Община Рила да няма обучени граждани.

В Община Рила няма професионално училище и не се осъществява обучение на възрастни.

3.3. Образование и професионално обучение

В общината функционират едно общинско училище – СОУ и една общинска детска градина – ОДЗ.

На територията на общината съществува Дом за отглеждане и възпитание на деца, лишени от родителска грижа – обслужващо звено в системата на народната просвета

Числеността на персонала във функция “Образование” при общината за учебната 2002/2003г. е 66; за учебната 2003/2004 година беше 66 бр., а за 2004/2005 г. одобрената численост е 65 бр. /Таблица 15/

Таблица 15

Учебна година	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008
Училище; ОДЗ				
I-VIII клас I-XII клас		33.136 7.38	30.74 10.17	25.13 10.91
Училище	43	40.516	40.91	36.04
Детска градина	20	21.42	20.58	20.46
Общо за функция “Образование”	65, в т.ч. др. Дейности по обр. – 2 бр.	61.936 / 62	61.49 / 61	56.50 / 57

В прогимназиален етап на Средното общообразователно училище има паралелки с разширено изучаване на хореография, а в гимназиален етап от 2003/2004 учебна година се осъществява прием по профил “Технолоичен”, вариант “Туризм”.

В училището има помощни паралелки /V - VIII кл./– за деца със специфични образователни потребности.

СОУ разполага с 1 компютърен кабинет с 16 бр. Компютри. Няма компютърни конфигурации в ОДЗ. Нивото на ИТ е ниско.

По-голяма част от педагогическия персонал е с висше образование, но без ПКС. В СОУ се изучават 2 чужди езика-английски и руски език. Поради проблем с осигуряване на правоспособен учител качеството на обучение по английски език е ниско.

В Обединеното детско заведение, дейността е организирана в 1 яслена група, 4 групи – детска градина, в т. Ч. 1 подготвителна група за децата , на които предстои постъпване в първи клас.

Състояние и прогноза за образованието в Община Рила за периода 2004-2008 година

Таблица 16 СОУ

Учебна година	2004/2005			2005/2006			2006/2007			2007/2008		
	Етап; клас											
Начален етап	Брой ученици	Брой паралелки	Численост на персонала	Брой ученици	Брой паралелки	Численост на персонала	Брой ученици	Брой паралелки	Численост на персонала	Брой ученици	Брой паралелки	Численост на персонала
I	14	1		22	1		26	1		24	1	
II	15	1		14	1		22	1		26	1	
III	33	2		15	1		14	1		22	1	
IV	32	2		33	2		15	1		14	1	
Общо НЕ	94	6		84	5		77	4		86	4	

Прогимн азиален етап												
V	34	2		34	2		34	2		18	1	
VI	41	3		43	2		42	2		34	2	
VII	43	3		41	3		34	2		34	2	
VIII	42	3		43	3		41	3		34	2	
Общо ПЕ	160	11		152	10		143	9		120	7	
Общо НЕ и ПЕ	254	17		236	15	33.1 36	220	13	30.74	206	11	25.1 3
Гимн. Ет. IX X XI XII												
	24	1		26	1		26	1		26	1	
	19	1		24	1		26	1		26	1	
	-			19	1		24	1		26	1	
	-			-			19	1		24	1	
Общо ГЕ	43	2		69	3	7.38	95	4	10.17	102	4	10.9 1
Всичко	297	19	43	305	18	40.5 16	315	17	40.91	308	15	36.0 4

Таблица 17 ОДЗ

Учебна година	2004/2005			2005/2006			2006/2007			2007/2008		
	Брой деца	Брой групи	Численост на персонала	Брой деца	Брой групи	Численост на персонала	Брой деца	Брой групи	Численост на персонала	Брой деца	Брой групи	Численост на персонала
ясла	16	1		16	1		16	1		16	1	
първа	18	1		20	1		20	1		20	1	
втора	20	1		18	1		20	1		20	1	
трета	23	1		22	1		18	1		20	1	
подготвител на	22	1		26	1		24	1		17	1	
Общо за ОДЗ	99	5	20	102	5	21.42	98	5	20.58	93	5	20.46

Материалната база в СОУ и ОДЗ е в недобро техническо състояние за осъществяване на образователно- възпитателен процес, и се нуждае от осъвременяване.

Обзавеждането в класните стаи и кабинети е остаряло и изхабено, липсват съвременни учебни помагала и технически средства. Липсва кабинет по безопасност на движението. Функциониращите тоалетни са недостатъчно на брой и не отговарят на

хигиенните изисквания. Интеграцията на ученици от различен етнически произход е занижена. Наблюдава се слаба мотивация от страна на педагогическия персонал за повишаване квалификацията и преквалификацията. Физкултурния салон и спортната площадка са в лошо техническо състояние. Слаба е ролята на училищното настоятелство. Липсата на парна и отоплителна инсталация съобразена със съвременните изисквания е причина за високия разход на гориво през отоплителния, както и за осигуряване на безопасни условия за обучение, възпитание и труд.

3.4. Култура

Общината разполага с богато културно – историческо наследство. На територията ѝ са регистрирани 37 архитектурно – строителни паметници на културата от епохата на Възраждането, 27 от които в архитектурен комплекс “Бабинска махала”. Старата архитектура в Рила е от началото на XIX век и след Освобождението е във възрожденски стил.

Най – значимият паметник на културата е Рилският манастир, датиран от X век, обявен за национален паметник на културата от 1961 година. През 1983 година е обявен от ЮНЕСКО за паметник на световната култура.

На два километра от гр. Рила по посока Рилски манастир се намира метохът “Орлица”, с църквата “Св. Петър и Павел”. Името му се споменава в хрисовула на Иван Шишман от 1378г.

Хилядолетната история на Рила и района от античността до най-нова време е съхранена в музейна сбирка в град Рила.

Музейната сбирка е от общ исторически характер. В нея е съхранено богатото културно-историческо наследство на Рила от античността до най – ново време.

Културни институции

На територията на общината са регистрирани и осъществяват дейност три читалища: ОНЧ “Хр. Ботев” в град Рила, читалище “Хр. Ботев” в с. Смочево и читалище “Гео Милев” в с. Пастра.

➤ ОНЧ “Христо Ботев”, гр. Рила

Читалището е създадено през 1898 година от учители и духовно богати рилчани и носи името на Аверкий Попстоянов. По-късно е преименувано на Неофит Рилски, а от 1948 г. негов патрон е Христо Ботев. През 1956 г. е обявено за образцово.

Материална база:

*Собственост на читалище “Хр.Ботев”, гр.Рила – двуетажна сграда с прилежащ терен, строена през 1930-1934 г.. В нея се помещава музейна сбирка.

*Читалището се помещава в част от сграда – общинска собственост /Културен дом/, предоставена му за безвъзмездно ползване с Решение №126/21.09.2000 г. на Общински съвет, град Рила.

Щатен персонал /общо за читалището/ – 5 /пет/ бройки субсидирана численост.

Още от създаването си, читалището развива библиотечна дейност. Към настоящия момент то разполага с добре уредена библиотека със специализирани отдели: Художествена литература – българска, чужда, детска; Научна литература; Справочна литература; Детски отдел. Разположена на площ от 190 кв. Библиотечният фонд е 16851 тома, а читателите – 622.

Основна читалищна дейност е художествената самодейност. Художествените състави при читалището са:

*Състав за стари градски песни, създаден през 2000 г., с участия в: “Старопланински събор-2000”-гр. Велико Търново, носител на почетния знак, “Под липите златен прах се рони”-гр. Стара Загора, където г-жа Сърбинска завоюва II-ро място със солово изпълнение, “Златен кестен”2002 г. гр. Петрич – I-во място и фестивала ”Мара врачанка” в гр. Враца.

*Детски танцов състав

*Детска вокална група – народни песни

*Художествено слово/кръжок

Съставите участват в организирани културни мероприятия – читалищни и общински.

➤ Читалище “Христо Ботев”, с. Смочево е създадено през 1918 г. и носи името “Мърфи”, на американския посланик у нас по това време. След 1949 г. е преименувано на “Христо Ботев”. Читалището ползва помещение /70 кв.м./ в сграда – Културен дом – общинска собственост и кинозал с 200 места. Разполага с читалищна библиотека. Библиотечният фонд е 6637 тома и 203-ма читатели. Няма специализирани отдели.

Щатният персонал е 1 /една/ бройка субсидирана численост – “читалищен секретар – библиотекар”.

Има един Художествен колектив – женска група за изпълнение на автентични фолклорни песни, с участия – в регионални и национални събори за автентичен фолклор, носител на грамота за отлично представяне на VIII Национален събор на българското народно творчество “Копривщица – 2000”.

➤ Читалище “Гео Милев”, с. Пастра е създадено през 1927 година.

Помещението, с което разполага читалището се намира в сграда – общинска собственост. В него се помещават читалня и библиотека. Библиотечният фонд е 1453 тома.

Щатният персонал е 1 /една/ бройка субсидирана численост – “читалищен секретар – библиотекар”.

Културните прояви

В община Рила ежегодно се изготвя Календар на културните събития, включващ бележити дати и годишнини, традиционни народни празници, културни мероприятия. Те са свързани с живота на хората и удовлетворяват потребностите им от духовно общуване и развитие.

Честват се народните празници Коледа, Йордановден, Бабин ден, Трифон Зарезан, Великден, Гергьовден, “Свети Дух”. Интересна проява е Великденската среща на 80-годишните хора от град Рила. Празнуването на селищният събор на град Рила - ”Свети Дух” вече е традиция. В традиция се превърна и фолклорен фестивал в с. Смочево. Селищен събор имат и селата: Смочево, Пастра и Падала. Организиран се тържество за

1-ви март – Ден на самодееца и ден на мартеницата, Трети март, Осми март, 24 май, 22 април – Ден на Земята, Седмицата на гората, 1 юни, 2 юни, 1 ноември.

3.5. Здравеопазване и социални грижи

Здравното обслужване на населението в община Рила се осъществява от:

- Филиал за спешна медицинска помощ, гр. Рила
- Специализирана болница за долекуване и продължително лечение “Акад. Скрябин” ЕООД
- Аптеки – 2 бр.

В СБДПЛ “Акад. Скрябин” се осъществява лечебна дейност – оказване на болнична помощ, продължително лечение, рехабилитация на вътрешни заболявания, лаборатория, ехографска и рентгенова диагностика, диагностика и консултации, поискани от лекар от друго лечебно заведение. Персоналът в болницата е 16 бр., в т. Число: лекари – 2 бр.; полувисш и среден мед. Персонал – 7 бр.; друг – 7 бр. Болницата разполага с 10 болнични легла.

Липсата на средства е причина за недоброто състояние на сградния фонд и остарялата медицинска апаратура.

На територията на общината осъществяват практика 3 общопрактикуващи лекари и 2 стоматологични практики.

Организирана е специализирана медицинска помощ за населението от общината, която се осъществява от специалисти от МЦ "Панацея 2000" ЕООД, гр. Дупница.

Училищно и детско здравеопазване

Към СОУ „Ав. Попстоянов” и ОДЗ „Д-р Тодора Миладинова” функционират здравни кабинети. Медицинското обслужване се осъществява от медицински сестри.

За подобряване на ефективността от работата на медицинските специалисти от звено „Училищно и детско здравеопазване” и качеството на здравното обслужване на децата и учениците е необходимо обновяване на амортизираното медицинско оборудване в здравните кабинети и обезпечаване училището и детското заведение със стоматологични кабинети и осигуряване на психолог.

Социални дейности

Социалното подпомагане на населението на община Рила се осъществява от Дирекция "Социално подпомагане", в която е създаден отдел "Закрила на детето" и Община Рила – ДВПР, с. Пастра.

Д "СП" – гр. Рила урежда обществените отношения свързани със социалното подпомагане на гражданите в Община Рила. Социалното подпомагане се изразява в предоставяне на помощи в пари или натура и оказване на социални услуги за задоволяване на основните жизнени потребности на гражданите, когато това е невъзможно чрез труда им и притежаването от тях имущество.

Гражданите на Община Рила се подпомагат съгласно изискванията, визирани в ЗСП, ЗСПД, ЗЗРСИИ, ЗЗД и Национални програми.

Дирекция "Социално подпомагане" – гр.Рила, подпомага и контролира работата на лицата назначени от Община Рила по Национална програма от ОСПОЗ, на длъжност "домашни помощници".

През 2002г. са подпомогани лица и семейства и са изплатени помощи както следва:

- месечни помощи /чл.9 от ППЗСП/ са получили 87 броя лица и семейства на обща стойност - 37140,00лв.
- еднократни помощи /чл.16 от ППЗСП/ са получили 35 броя лица и семейства на стойност 2325,00лв.
- месечни добавки за деца на неосигурени родители са получили 63броя семейства на обща стойност 10732,00лв.
- помощ за отглеждане на деца до две годишна възраст са получавали 19 броя неосигурени майки - 11206,00лв.
- еднократни помощи при раждане са получили 7 неосигурени майки - 1285,00лв.
- помощ за транспортно обслужване са получили 163 броя инвалиди - 9096,00лв.
- помощи за телефон са получили 9 броя инвалиди - 584,00лв.
- помощ за балнеолечение - едно лице – 240,00лв.

Подпомаганите през 2002г. инвалиди са общо 163 броя по групи както следва:

I-ва група	- 69 лица
I-ва група с ч.п.	- 15 лица
II-ра група	- 59 лица
III-та група	- 20 лица

- целеви помощи за отопление за отоплителен сезон 2002-2003г. са получили 165 броя лица и семейства / твърдо гориво/ на стойност 23100,00лв и 275 броя лица и семейства /ел. Енергия/ на стойност 32261,00лв.

През 2003г. са подпомогани лица и семейства по видове помощи както следва:

- месечни помощи /чл.9 от ППЗСП/ са получили 91 броя лица и семейства на обща стойност - 19538,00лв.
- еднократни помощи /чл.16 от ППЗСП/ са получили 4 броя лица и семейства на стойност 650,00лв.
- месечни добавки за деца на неосигурени родители /чл.7 от ЗСПД/ са получили 58 броя семейства на обща стойност 7425,00лв.
- помощ за отглеждане на деца до една година /чл.8 от ЗСПД/ са получавали 20 броя неосигурени майки - 15900,00лв.
- еднократни помощи при раждане /чл. 6 от ЗСПД/ са получили 12 неосигурени майки - 2400,00лв.
- еднократна помощ за първокласник - 1 брой – 80,00лв.
- помощ за транспортно обслужване са получили 154 броя инвалиди - 8716,00лв.
- помощи за телефон са получили 16 броя инвалиди - 1192,00лв.
- помощ за балнеолечение - едно лице – 240,00лв.
- безплатно пътуване - 4 лица на обща стойност 161,00лв.

Подпомаганите през 2003г. инвалиди са общо 154 броя по групи както следва:

I-ва група	- 60 лица
I-ва група с ч.п.	- 22 лица
II-ра група	- 45 лица
III-та група	- 27 лица

- целеви помощи за отопление за отоплителен сезон 2003-2004г. са получили 244 броя лица и семейства / твърдо гориво/ на стойност 36600,00лв и 103 броя лица и семейства /ел. Енергия/ на стойност 27105,00лв.

За периода 01.01.2004г. - 31.12.2004г. в Д"СП" – Рила са подпомагани лица и семейства както следва:

- месечни помощи /чл.9 от ППЗСП/ са получили 61 броя лица и семейства на обща стойност - 17641,00лв.
- еднократни помощи /чл.16 от ППЗСП/ са получили 26 броя лица и семейства на стойност 3070,00лв.
- месечни помощи за деца /чл.7 от ЗСПД/ са получили 268 броя семейства на обща стойност 77673,00лв.
- помощ за отглеждане на деца до една година /чл.8 от ЗСПД/ са получавали 20 броя неосигурени майки - 12400,00лв.
- еднократни помощи при раждане /чл. 6 от ЗСПД/ са получили 24 неосигурени майки - 4600,00лв.
- еднократна помощ за бременност преди раждане /чл.5А от ЗСПД/ - една неосигурена майка – 150,00лв.
- еднократна помощ за първокласник - 4 броя - 320,00лв.
- месечна добавка за дете с увреждане /чл.7, ал.6 от ЗСПД/ - 2 броя -180,00лв.
- месечна помощ за деца с увреждания / чл. 40 от ЗЗРСИИ/ - 2 броя – 1400,00лв.
- месечни помощи за деца в приемно семейство - едно семейство 432,00лв.
- помощ за транспортно обслужване са получили 163 броя инвалиди - 9942,00лв.
- помощи за телефон са получили 15 броя инвалиди - 1064,00лв.
- помощ за балнеолечение - три лица – 600,00лв.
- безплатно пътуване - 17 лица на обща стойност 511,00лв.

Подпомаганите през 2004г. инвалиди са общо 163 броя по групи както следва:

I-ва група	- 64 лица
I-ва група с ч.п.	- 18 лица
II-ра група	- 56 лица

- целеви помощи за отопление за отоплителен сезон 2004-2005г. са получили 236 броя лица и семейства / твърдо гориво/ на стойност 37760,00лв и 100 броя лица и семейства /ел. Енергия/ на стойност 25225,00лв.

При съпоставка на гореизложените данни става ясно, че е намалял броя на трайно безработни лица, получаващи месечна помощ поради стартиране на Националната програма ОСПОЗ и осигуряване на заетост на тези лица. Запазва се почти постоянен броя на неосигурените майки, получаващи майчинство от Д"СП" – Рила.

През 2004г. рязко се повишава брой на майките, получаващи месечни помощи за деца до навършване на 20 годишна възраст, поради промяна в нормативната база / съгласно действащия ЗСПД всички месечни помощи за деца се получават от Д"СП", а не от работното място на родителите.

Тревожен е факта, че се запазва броя на лицата с трайно намалена работоспособност. Наблюдава се и понижение на възрастовата граница на лицата, придобили процент ТНР.

Относително постоянна е цифрата на лицата, които получават целеви помощи за отопление, което се обяснява с високия праг, който служи за база при изчисляване на помощите за твърдо гориво и ел. Енергия, както и с високия процент на лица в пенсионна възраст в Община Рила.

Домът за възрастни с психични разстройства в с. Пастра е общинско социално заведение, в което се предоставят целогодишно социални услуги на лица над 18 годишна възраст, от мъжки пол, с психически разстройства. Той е неразделна, функционално обособена част от структурата на Общинската администрация на Община Рила. Работодател на персонала на ДВПР е Кмета на Община Рила, а оперативното ръководство и управление се извършва от Директора на дома.

В ДВПР се осигурява непрекъснатост и комплексност на цялостния процес на психиатрично обслужване. Домът е с непрекъснат двадесет и четири часов режим на работа. Притежава собствена леглова база от 105 легла, три от които са в izolatora за заразно болни. Числеността на персонала е 36 бр.

Материалната база не отговаря на нормативните изисквания.

На територията на общината не се предоставят алтернативни форми на социални услуги.

В създаденото звено за социални услуги към общинска администрация са обособени 2 клуба за хора с трайни увреждания в гр. Рила и в с. Смочево.

3.6. Спорт и отдих

Физическото възпитание и спортът в предучилищните детски заведения и училищата са неразделна част от образователния и възпитателния процес и се осъществяват по програми на Министерство на образованието и науката съгласувано с Министерство на младежта и спорта.

Физическото възпитание, спортът и социалния туризъм са основа за укрепване на здравето и физическата годност на населението.

Създаването на условия за практикуване и развитие на физическо възпитание и спорт от населението е неразделна част от социалната политика на общините за съставните им населени места.

Спортните съоръжения в Община Рила са недостатъчни на брой. Състоянието на стадион и спортна зала е лошо. Има изградени детски спортни площадки в гр. Рила и с. Пастра. Липсват масови спортни прояви, с изключение на провеждания ежегодно общоградски турнир по футбол. Няма създадени спортни клубове.

3.7. Административно обслужване на населението

Административният център на община Рила е едноименния град.

В състава на общината са включени две населени места със статут на кметства – с. Пастра и с. Смочево и две – с назначени кметски наместници – с. Падала и населено място Рилски манастир.

Последните избори за местно самоуправление бяха проведени през 2003г. Избрани са 11 общински съветници, кмет на общината и двама кметове на кметства.

Броят на служителите в общинска администрация е 30,5, като по-голяма част от тях са с висше образование.

Общинската администрация разполага със собствена компютърна мрежа към която са включени 25 компютъра и телефонна централа. Има осигурен интернет- достъп.

Администрацията е оборудвана с компютърна техника и периферни устройства, копирна техника и скенери.

Обезпечена е с програмни продукти за „Счетоводство”, „Туризм” , „Местни данъци и такси” , „Деловодство” и др.

Проблем представлява програмно обезпечаване на отдел „УТСК”, където липсват програмни продукти, цифров модел на кадастъра, а състоянието на картовия материал е лошо.

В общинска администрация се предоставя обслужване „на едно гише”.

От началото на 2005 г. съгласно разпоредбите на ЗМДТ, общинска администрация извършва събирането на местните данъци и такси.

Няма възможност за прием на услуги по електронен път за извършване на електронни справки за граждани и бизнеса.

Общинската администрация цели да отговори на нуждите на обществото за предоставяне на качествени и леснодостъпни административни услуги. Предлагаането на услуги по електронен път ще създаде удобство за гражданите и бизнеса, намаляване на разходите по извършване на услугите, увеличаване на ефективността.

3.8. Неправителствени организации

На територията на Община Рила има регистрирани и създадени няколко сдружения с нестопанска цел, осъществяващи различни по вид дейности.

1. Туристическо дружество “Рила”, гр.Рила, с предмет на дейност-туризъм.
2. Сдружение”Гражданско общество”, гр.Рила, с предмет на дейност –образование, култура и социални дейности.
3. Сдружение с нестопанска цел ”Инициативи за природа, култура, туризъм”, гр.Рила, с предмет на дейност – туризъм и екология.
4. Туристическо дружество „Иван Рилски 2005”- основна дейност- туризъм
5. Читалище “Хр.Ботев”, гр.Рила, с предмет на дейност – културно-просветна дейност.
6. Читалище “Гео Милев”, с. Пастра, с предмет на дейност – културно-просветна дейност.
6. Читалище “Христо Ботев”, с. Смочево, с предмет на дейност- културно-просветна дейност.

Въпреки, че се наблюдава тенденция на нарастващ интерес от страна на неправителствени организации към съвместна дейност с органите на местната власт, изпълнените съвместни инициативи са малко на брой.

3.9. SWOT АНАЛИЗ НА СЕКТОР ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ

Силни страни

1. Ниско ниво на безработица
2. Наличие на образователни институции
3. Осигурено здравно обслужване на населението
4. Осъществено социално подпомагане на населението
5. Богато културно-историческо наследство и културни традиции

Слаби страни

1. Ниско професионално ниво на заетите в туризма и селското стопанство
2. Понижаване доходите на населението
3. Недобро техническо състояние на сградите на СОУ и ОДЗ
4. Недобро техническо състояние на сградата на СБДПЛ „Акад. Скрябин”
5. недобро техническо състояние на ДВПР, с. Пастра
6. Слабо ниво на ИТ в образованието
7. Липса на спортни бази и лошо състояние на стадион и спортна зала
8. Липса на извънучилищни дейности и младежки дейности

Възможности

1. Предоставяне на алтернативни здравни и социални услуги
2. Подобряване МТБ в образованието, здравеопазването
3. Стимулиране младежки дейности и извънучилищни дейности
4. Съхранение културни традиции
5. Повишаване качеството в образованието и осигуряване обучение за възрастни
6. Създаване условия за спорт и отдих
7. Превенция на противообществени прояви

Заплахи

1. Миграция на младите хора
2. Застаряващо население и демографски срив
3. Трудна ресоциализация на децата –Николова
4. Намаляващ брой на децата и учениците

Изводи: Един от основните приоритети на общината е съхранение и развитие на човешките ресурси. Качеството на човешкия ресурс се основава на добро образование, благоприятна жизнена среда, повишена квалификацията.

Проблем остава лошото техническо състояние на МТБ в образованието. Необходимо е подобряване на МТБ в образованието – ремонт на сградата на СОУ и ОДЗ, изпълнение на проекти за топлотехническа ефективност и ремонт на отоплителните инсталации, което ще гарантира благоприятна среда за обучение и възпитание на децата и учениците и ще осигури намаляване разходите за издръжка в сектора. За да се гарантира качествен образователно-възпитателен процес е необходимо осъвременяване на базата, въвеждане на съвременни информационни технологии, осигуряване качествено чуждоезиково обучение, квалификация на педагогическия персонал. В по-дългосрочен аспект трябва да се предприемат мерки за осигуряване на професионално образование, отговарящо на пазарните изисквания и осигуряващо добре подготвени кадри на пазара на труда. Необходими са също така действия за насърчаване обучението за възрастни, подкрепа на професионалното образование с цел предлагане на конкурентоспособни кадри на пазара на труда.

В сферата на здравеопазването съществува риск от закриване на болница, поради невъзможната ѝ акредитация. Предвид наличието на сграден фонд и медицински

персонал, възможност за осигуряване на алтернативни здравни услуги е осъвременяване на МТБ и разкриване на ХОСПИС.

В социалната сфера от първостепенно значение е подобряване базата на ДВПР, с. Пастра и осигуряване на добри условия на живот за домакущите.

Необходимо е предприемане на мерки за социализация на възрастните хора и хората с увреждания, също така и мерки за защита децата в риск и интеграция в обществото на дацата от ДОВДЛРГ и превенция на противообществени прояви. Възможно посока за реализиране на горесцитираните мерки е създаване на дневен център за възрастни, младежки клубове, стимулиране дейността на съществуващите клубове на хората с увреждания.

От особено значение за развитие на човешките ресурси е осигуряване благоприятна среда за подрастващите и младежите. На територията на общината има изградени две детски площадки, съществува един плувен басейн, на това е недостатъчно за осигуряване здравословна среда на живот. Липсват спортни съоръжения и условия за извънучилищни занимания. Нивото на младежките дейности е ниско. Необходимо е възстановяване на стадиона и спортна зала и изграждане на други спортни обекти и места за отдих. В това отношение е голяма ролята на неправителствените организации, читалища и граждански групи, които могат да стимулират разнообразни инициативи с подрастващите и младежите за занимания в свободното време.

4. ИНФРАСТРУКТУРА И ОКОЛНА СРЕДА

4.1. Транспортна инфраструктура

Транспортната достъпност на населените места от общината се осигурява чрез система от републиканска и общинска пътна мрежа. От местните пътища към момента са изградени само пътища публична общинска собственост, които осигуряват достъп до населените места в общината.

Третокласната пътна мрежа е с дължина 39.1 км/6.78% от Републиканската пътна мрежа на Област Кюстендил/, като 26.1 км са от пътя гр. Рила – Рилски манастир – Кирилова поляна и 13 км от пътя Рила – Смочево – главен път Е79, Благоевград – София /в участъка до границата с община Бобошево/.

Четвъртокласната пътна мрежа е с дължина 7.5 км, от които 6 км от пътя за с. Падала /в участъка от отклонението на пътя Рила – Рилски манастир до селото/ и 1,5 км от пътя Рила – Стоб.

Гъстотата на четвъртокласната пътна мрежа е много по-ниска /приблизително 10 пъти/ от средната за страната и за област Кюстендил, което се обуславя от преобладаващия планински и полупланински характер на релефа. В общината липсват пътища от първи и втори клас.

Гъстотата на пътната мрежа по отношение на населението е по-висока от средната за страната и за област Кюстендил. По отношение на населението показателите за гъстота на пътната мрежа са съответно 13,841 км/1000 души общо пътна мрежа и 2,371 км/1000 души четвъртокласна пътна мрежа /Таблица 18/.

Таблица 18

Показател	Пътища	Дължина на пътищата, км	Община Рила	Област Кюстендил	Р.България
Км/км ²	Общо	54,3	0,150	0,387	0,33
Км/км ²	IV кл.	9,3	0,026	0,274	0,21
Км/1000 д	Общо	54,3	13,841	6,9	4,4
Км/1000 д.	IV кл.	9,3	2,371	4,92	2,83

Вътрешната улична мрежа в общината е в лошо техническо състояние. По-голяма част от улиците в гр. Рила са асфалтирани, но се нуждаят от рехабилитация. В съставните селища на общината не всички улици са асфалтирани. Липсва изградена подземна инфраструктура. Пътят Рила – Стоб не е асфалтиран, което води до увеличаване на експлоатационните разходи и намаляване на експлоатационния период на сметосъбирачната техника, поради което е необходимо пътят да асфалтира.

Необходимо е да се извърши цялостен ремонт на пътя Рила – Рилски манастир, което ще гарантира по-голяма сигурност и комфорт при пътуване, като и частичен ремонт на Рила – Смочево.

4.2. Енергийна система.

Електропреносната мрежа в Община Рила е сравнително добре развита. Всички населени места са електрифицирани. Осигуреното улично осветление е недостатъчно. Като цяло техническото състояние на електроснабдителните мрежи и съоръжения е сравнително добро.

Съществуват обаче райони, в които електропреносната мрежа не е добре оразмерена и не може да поеме допълнителни консуматори. В тези райони доставяната електроенергия не притежава необходимите параметри и затруднява крайните потребители.

Експлоатацията на електропреносната мрежа и съоръжения в общината се осъществява от “Електроснабдяване” – Дупница.

Електропроизводството на територията на общината е добре развито. То се осъществява от БАД „Гранатоид” АД. В състава на каскада „Рила” собственост на дружеството влизат следните ВЕЦ :

ВЕЦ “Калин”, с мощност 4 000 kw/h, изравнител с обем 39 000м³;

ВЕЦ ”Каменица” – мощност 3 200 kw/h, изравнител – 40 000куб.м.;

ВЕЦ “Пастра” – мощност 5 400 kw/h, изравнител – 44 300 куб.м.;

ВЕЦ “Рила” – мощност 10 400 kw/h, изравнител – 63 000 куб.м.,

В общината няма изпълнени проекти за енергийна ефективност. Улично осветление, както и отплителните инсталации в обществените сгради са остаряли и са причина за високите експлоатационни разходи.

4.3. Водоснабдяване и канализация

Водоснабдяване

Питейно-битовото водоснабдяване на населените места от общината се осъществява посредством речни водохващания, изградени на реките, минаващи през територията на общината – р.Елешница, р.Каменица, р.Джембевска, р.Горанина, р.Рилица и чрез водохващане от изтичалото на ВЕЦ”Каменица” и при ВЕЦ”Рила”.

Гр.Рила

Водоснабдяването на гр.Рила се осъществява от речни водохващания на реките Елешница и Каменица, и от изтичалото на ВЕЦ”Каменица” .

Водохващането на р.Елешница представлява масивен яз, от който по стоманен водопровод водата се подава до облекчителна шахта в с.Пастра. Водопроводът е оразмерен за 80 л/сек.

Друг водоизточник за гр.Рила е речно водохващане на р.Каменица за около 20 л/сек. И от изтичалото на ВЕЦ „Каменица”. Водата от изтичалото и от водохващането се събира пред централата в обща шахта и тръгва по етернитов водопровод ф300, оразмерен за 80 л/сек. Изградено е и ново водохващане при ВЕЦ”Каменица” със стоманен водопровод с диаметър Ф300, който на разстояние около 300 м от водохващането се включва в етернитовия водопровод.

Двата водопровода от р.Елешница и р.Каменица се събират в с.Пастра, в облекчителна шахта със сито, където се улавят по-едрите физически примеси. Оттам водата се подава до хлораторно, където се извършва хлориране.

От хлораторното посредством етернитов водопровод с диаметър Ф300 и новоизградения стоманен – Ф325, оразмерен за 106 л/сек. Водата се отвежда в разпределителна шахта в местн.”Св.Георги”, землище гр.Рила и оттам в резервоар 400 м³ и новоизграден резервоар 2500 м³. Двата резервоара осигуряват нормално водоподаване до потребителите през цялото денонощие и гарантират регулиращия, противопожарния и аварийния обем.

От разпределителната шахта посредством два водопровода /съществуващ и новоизграден/ се подава вода и за гр.Кочериново.

Водата за гр.Рила не се пречиства механично, а се извършва само хлориране.

С.Смочево

С.Смочево се водоснабдява от група Робовица. От нея се водоснабдяват и населени места от община Кочериново.

Водоизточник на групата е речно водохващане на р.Рилица, разположено на кота 1120 м в местността “Робовица”. В сухите месеци се улавят около 3 л/сек., което е крайно недостатъчно.

Водопровода е етернитов, изграден през 60-те години, с изтекъл амортизационен срок. За с.Смочево има резервоар с обем 200 м³.

С.Пастра

Водоснабдява се гравитачно от каптаж “Тугулево” с дебит 0,20 л/сек. И изтичалото на ВЕЦ “Каменица”, и от речно водохващане на р.Джембевска, посредством стоманен водопровод с диаметър Ф100.

С.Падала

Селото се водоснабдява от речно водохващане на р.Горанина и посредством водопровод от PVC тръби, които не отговарят на стандартите за питейно-битово водоснабдяване, с диаметър ф 80 водата се подава до вътрешната водопроводна мрежа.

Вътрешната водопроводна мрежа на населените места в общината не отговаря на правилата и нормите в проектирането и строителството, поради което водоподаването до някои консуматори е нарушено и непостоянно. Поради липса на модерни пречиствателни съоръжения е влошено качеството на питейната вода.

Качеството на водата се влошава и от честите аварии по вътрешната водопроводна мрежа. Аварииите са в резултат на набраните амортизационни норми на тръбите, поради което е необходимо да се извърши тяхната подмяна.

Канализация

От населените места в общината само гр.Рила има частично изградена вътрешна канализационна мрежа, която не отговаря на строителните правила и норми.

Голяма част от тези води са включени в напоителен канал, минаващ по главната улица на града и посредством, който се напояват земеделски земи, разположени под града, а останалата част отпадни води се изливат в р.Рилска.

Тези води са един от съществените замърсители на р.Рилска.

Напоителни системи

Запазването, реконструирането и поддържането на съществуващите напоителни системи ще създаде предпоставки за по-продуктивно и ефективно земеделие в общината. Напоителните мрежи и системи се стопанисват от “Напоителни системи”, гр.Дупница.

Основните съоръжения за акумулиране на вода за напояване са изравнителя при ВЕЦ "Рила", гр.Рила и няколко водоеми в землищата на гр.Рила и с.Смочево.

Напояването на землището на с.Пастра се осъществява от речно водохващане на р.Рилска и от съоръженията на ВЕЦ "Група Рила".

4.4. Съобщителна инфраструктура

Нивото на съобщителната система и качеството на телефонните връзки не е на добро равнище. Общината е включена в автоматично телефонно избиране, телефонизирани са всички населени места и са свързани в националната съобщителна система, чрез две автоматични телефонни централи /АТЦ/ - в гр.Рила, която обслужва гр.Рила, с.Смочево, С Падала и Рилски манастир и втора АТЦ в с.Пастра, която обслужва само Пастра.

Мобилни телефонни услуги се предлагат от "М-тел", "Глобул" и "Мобиком".

Пощенските станции са три – гр. Рила, с. Смочево и Рилски манастир.

На територията на гр. Рила има осигурен Интернет достъп.

4.5. Околна среда

Община Рила е чиста в екологично отношение, с добре запазена екосистема и биоравновесие.

На територията на общината не са налице сериозни и потенциални опасности, свързани с трайно увреждане на околната среда. Няма регистрирано замърсяване на почвите с вредни вещества.

Не са регистрирани вредни лъчения, шум и вибрации.

Не съществуват промишлени предприятия, които да отделят вредни емисии в атмосферния въздух и опасни промишлени отпадъци.

Все пак съществуват някои рискови фактори, които увреждат частично компонентите на околната среда. Те могат да се обобщят, както следва:

- Липсата на канализационен колектор за отвеждане на битово – отпадните води от гр.Рила до ПСОВ в гр.Кочериново, които са основен замърсител на р.Рилска и почви;
- Липсата на канализационни мрежи в населените места;
- Масовото използване на твърдо гориво за отопление през есенно-зимния период, както и запалването на съдържанието на контейнерите за битови отпадъци;
- Горски пожари.

Сметосъбиране се извършва във всички населени места на общината.

На територията на община Рила съществува едно депо за ТБО, разположено в м. "Момена", отдалечено на 1,5 км южно от гр. Рила и до него води черен път. То е разположено на площ от 6 500 кв.м, върху скат с наклон около 15%, на 525м надморска височина. Река Рилска преминава на разстояние 250м от площадката на сметището (площадката е разположена югоизточно от реката).

Площадката на сметището попада на границата между площно разкритие на Гнайсово-магматитовия комплекс (РeС), изградена от конгломерати и пясъчници, и алувиалните отложения на р.Рилска. На него се депонират следните видове отпадъци: битови ; строителни и производствени – неопасни отпадъци с друг произход.

Отпадъците се депонират върху делувиални материали с малка мощност – около 50см – и коренна скала. Скални късове се разкриват на повърхността.

Подземните води са от пукнатинен тип, залягането им не е по-плитко от 7м.

Основната скала на площадката на сметището не осигурява естествена геоложка бариера и дъждовните води, преминали през тялото на отпадъците, замърсяват подземните, които от своя страна са хидравлично свързани с реката.

Депонираните отпадъци се запръстват през определен период от време – 2 пъти /месечно, съгласно Заповед на Кмета на общината.

Депото се стопанисва от Общината. Монтирана е бариера на входа му, кабина /работно помещение/ за пазач, изградена е и дига от земни маси, която определя контура на депото.

Компоненти на околната среда, върху които сметището въздейства отрицателно са повърхностни и подземни води, почви, геоложка основа, въздух.

Сметосъбирането и сметоизвозването се осъществява от общината. Състоянието на сметосъбирачната техника е лошо. Съществува недостиг на съдове за смет. Наблюдава се тенденция към повишаване количеството генерирани отпадъци.

Данни за генерирани количества битови отпадъци:

2002г.- 1790т

2003г.-1880т.

2004г.- 1996т.

На натрупаните ТБО не е извършван морфологичен анализ, т.е. не е прилаган екологичен мониторинг по отношение на състава им и няма данни относно съдържанието на съответните компоненти в тегловни проценти - хартия, текстил, пластмаси, стъкло и др.

Община Рила е заявила участие с решение на ОбС за включване в Регионално депо за битови отпадъци на територията на община Кочериново. В тази връзка е изготвен проект за финансиране по програма ИСПА на ЕС.

Изготвен е проект за “Регионално депо за ТБО на територията на община Кочериново” и Община Рила е заявила желание за участие в това депо.

а/ Питейни води

От проведените лабораторни изследвания съгласно Доклад за “ Изследване качествата на водите на р. Елешница, р. Каменица и ВЕЦ “ Каменица “- изтичало – I етап “ на “ ВОДОКАНАЛИНЖЕНЕРИНГ “-АД може да се направи следната обобщена оценка :

- по физико-химични показатели водата се характеризира като типично високопланинска с умерена мътност през по-голяма част от годината и завишена при интензивно снеготопене и проливни дъждове;
- студена и чиста по отношение на органични и биогенни замърсявания;
- ниското съдържание на сух остатък я определят като слабо минерализирана;
- много мека – ниска обща твърдост
- с ниска алкалност и слабо агресивна спрямо плътен бетон с водоциментно отношение В/Ц 0,56 – 0,60 и 0,46 – 0,55 и клас по водонепропускливост в 0,4 и 0,6, съгласно БДС 9075/89 година.
- с ниска агресивност спрямо желязо, според БДС 15704/83 година.
- по микробиологични показатели водата от водохващане р.Елешница и р.Каменица и изтичалото на ВЕЦ “Каменица” се характеризира като I-ва категория водоизточници.
- радиологичните показатели са с по-ниски стойности от нормираните в БДС 2823/83 г. и я характеризират като годна за пиене.

Показателите, по които изследваните водни проби не отговарят на нормите на БДС 2823/83 г. са:

- мътност;
- цветност;
- амоняк и нитрити;
- окисляемост;
- микробиологични показатели.

б/ Развитие и устройство на територията

Създаването на актуална градоустройствена основа – общ устройствен план и подробни устройствени планове е възможност да се гарантират за сериозен период от време инвестиционните намерения, относно атрактивните терени в урбанизираната територия и извън строителните граници, осигуряване на необходимото инфраструктурно обезпечаване и запазване на екологичното равновесие в региона.

Наличните кадастрални, регулационни и застроителни планове, с които разполага Община Рила са непълни и в недобро състояние.

Всички кадастрални планове и ПРЗ на населените места са морално остарели с оглед новите изисквания на ЗУТ и ЗКИР и подзаконовите актове, свързани с тях.

Необходимо е да се изработят кадастрални карти по реда на ЗКИР и ПРЗ по реда на ЗУТ за цялата урбанизирана територия на общината.

4.6. SWOT АНАЛИЗ НА СЕКТОР ИНФРАСТРУКТУРА

Силни страни

1. Транспортна достъпност до всички населени места
2. Добре развито електропроизводство
3. Наличие на водни ресурси
4. Изградена водопреносна мрежа
5. Чиста околна среда и наличие на защитени територии

Слаби страни

1. Лошо състояние на базисната инфраструктура
2. Липса на съвременна ВиК инфраструктура
3. Влошено качество на питейната вода
4. Недостатъци в системата за управление на отпадъците
5. Липса на нови кадастрални планове и ПРЗ
6. Липса на инвестиционни проекти

Възможности

1. Бъдещо членство на страната в ЕС
2. Привличане на инвестиции
3. Разработване Програма за енергийна ефективност
4. Развитие на публично-частното партньорство
5. Изграждане на Регионално депо за ТБО, община Кочериново

Заплахи

1. Ограничен финансов ресурс на общината
2. Увеличение разходите за сметосъбиране и сметоизвозване

Изводи: Подобряване и развитие на базисната инфраструктура е задължителна предпоставка за създаване условия за бъдещи инвестиции и осигуряване благоприятни среда за живот на населенето. С цел балансирано териториално развитие трябва да се подобрява и развива базисната инфраструктура не само в административния център на общината, но и във всички населени места. Най-наложително е изработването на кадастрални планове и ПРЗ за територията на с. Пастра и с. Падала. Целесъобразно е и изработването на специализирана карта на проводи и съоръжения на инженерната инфраструктура за всички населени места.

За да се подобри достъпа да населените места е необходимо подобряване състоянието на пътищата гр. Рила-с. Падала, гр. Рила- с. Смочево, гр. Рила- Рилски манастир, както и да се изгради пътя Рила-с. Стоб.

С цел благоустрояване трябва да се извърши реконструкция на вътрешната улична мрежа и преносните проводни на техническата инфраструктура във всички населени места на общината.

В енергийния сектор е наложителна подмяната на уличното осветление с енергоспестяващи мощности. Перспективно е изграждането на хидроцентрали на основата на публично – частно партньорство.

С цел подобряване водоснабдяването е необходимо изготвяне на инвестиционни проекти за допълнително водоснабдяване на населените места, които ще осигурят възможност за финансиране от европейски и други донорски програми.

Една от силните страни на Община Рила е чистата околна среда и липсата на замърсяващи производства. В това отношение е наложително изграждане на ПСПВ, с. Пастра и други малки пречиствателни съоръжения с цел повишаване качеството на питейната вода. Изграждането на Канализационен колектор и вътрешна канализационна мрежа ще ограничи замърсяването на р. Рилска и почвите.

С оглед предстоящото разкриване на Регионална депо за ТБО в община Кочериново е наложително реорганизация на съществуващата система за управление на отпадъците – подмяна на съществуващата техника, въвеждане на система за разделно събиране на отпадъци. Пред общинското ръководство стои за решаване въпроса за приоритетите при управлението на отпадъците и избора между минимизиране на финансовите разходи срещу максимизиране на предлаганите услуги, което ще изисква и повече средства.

С цел повишаване на екологичната култура на населението е необходимо сътрудничество и партньорство с екологичните организации и ДПП „Р. Манастир“ за изпълнение на инициативи и мероприятия за опазване на околната среда.

По отношение на съобщителната инфраструктура е необходимо да се предвиди развитие на съобщителната система чрез внедряване на съвременни системи и технологии.

III СТРАТЕГИЧЕСКО ПЛАНИРАНЕ

1. ВИЗИЯ НА ОБЩИНА РИЛА.

Община Рила – административен, културен и туристически център. Община Рила има изграден имидж като атрактивно място за посещения и почивка. Развит е туристическия бизнес, предлага се разнообразен, качествен и атрактивен туристически продукт.

Развитото селското стопанство и леката промишленост са съобразени с опазване и съхранение на чистата околна среда и осигуряват висок жизнен стандарт на гражданите, привличат младите хора, инвеститори и туристи.

Осигурено е устойчиво развитие на социалната сфера, култура и образование. Повишено е качеството и жизнения стандарт на населението.

2. МИСИЯ НА ОБЩИНСКА АДМИНИСТРАЦИЯ.

Бъдещето създава множество предизвикателства, свързани с интегрирането ни в Европейския съюз, с променящата се социално-икономическа обстановка и ускоряването на икономическия растеж – следствие на по-голямата конкуренция и ефекта от навлизането на новите технологии и развитието на икономика, основана на знанието.

Съчетавайки географско положение и добрите природните дадености с ентузиазма и желанието на местните жители, Община Рила ще се стреми към една просперираща в икономическо и духовно развитие община, запазваща културното и историческото си наследство.

Община Рила, в рамките на своите компетенции ще се стреми да осигури подходяща среда и качествени услуги за задоволяване на материалните и духовни потребности на населението.

Общинската администрация ще изпълнява ролята на двигател за местното икономическо и социално развитие на общината на основата на публично – частно партньорство и прозрачност на управление.

Тя създава по- добри условия и среда за реализация на частната инициатива. Работи в сътрудничество с всички заинтересовани страни на територията на общината.

Тя е коректен и лоялен партньор, който съдейства за осигуряване на необходимия финансов ресурс за реализиране на програмираните дейности и проекти за устойчива развитие на общината.

3.СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ

1. Постигане и развитие на устойчива местна икономика, насочена към повишаване потенциала на човешките ресурси и достигане равнище на заетост, доходи, социална интеграция и социализация на етническите групи, осигуряващи високо качество на живот.

С реализиране на така заложената цел се очаква и осезателно увеличение на доходите и покупателната способност на населението.

Една от възможности за развитие на местната икономика е развитието на туризмът, като важен но не единствен сектор. Община Рила разполага с благоприятни възможности за развитие на леката промишленост- текстилна, дърводобивна и дървопреработвателна, търговия и земеделие.

Усилията трябва да се насочат към създаване на благоприятна среда за инвестиции и съхранение и развитие на човешките ресурси.

На тази основа могат да се опеделят следните :

4. ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ

1.Постигане на динамична конкурентоспособна общинска икономика, базирана на знание.

2. Осигуряване на благоприятна жизнена среда.

3. Развитие на човешките ресурси и подобряване социалната инфраструктура.

4. Развитие и усъвършенстване на местното самоуправление.

IV. МЕРКИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА СТРАТЕГИЧЕСКАТА ЦЕЛ

П 1: Постигане на динамична конкурентоспособна общинска икономика, базирана на знание.

ЦЕЛ 1: Стимулиране на икономическото развитие и привличане на инвестиции

Необходимо е подобряване на диалога и постигане на взаимно доверие между общината и бизнеса, координиране на бизнес намеренията, информиране и насочване на бизнеса към възможности за финансиране по европейските програми и възможностите за инвестиции. На основата на трансгранично и междурегионално сътрудничество се очаква да са създадат възможности за икономическото стабилизиране на общината, приобщаване към други общности и култури, обмен на добри практики в съответствие с принципите на европейската политика.

Мерки

1.1. Създаване и развитие на публично – частни партньорства.

Дейности:

Учредяване на търговски дружества с общинско участие в сферата на туризма, енергетиката, водоснабдяването.

1.2. Създаване благоприятен бизнес-климат в общината.

Дейности:

- Създаване на бизнес-център
- Разработване на инвестиционен профил и система от маркетингови мероприятия по привличане на инвестиции;

1.3. Развитие на трансгранично и междурегионално сътрудничество.

- Междуобщинско сътрудничество с общини от областта и съседни области за реализация на проекти от общ интерес
- поддържане членство в сдружения на общини от областта и съседни области;
- Участие в проекти за трансгранично сътрудничество с Македония, Сърбия и Черна гора в сферата на културата и туризма.

II 1: Постигане на динамична конкурентоспособна общинска икономика, базирана на знание.

ЦЕЛ2: Постигане на устойчиво развитие на туризма в региона.

Потенциалът на Общината за развитие на туризма е висок, но голяма част от ресурсите не са намерили стопанската си реализация. Изпълнението на конкретните мерки по този приоритет трябва да се реализира в тясно сътрудничество и партньорство с туристическите бизнес среди и неправителствените екологични и туристически организации, ДПП „Рилски манастир”, с което ще се постигне насърчаване на туризма при минимални рискове за околната среда. При реализиране на бъдещи инвестиции трябва да се отчете факта че по-голяма част от територията на общината е включена в защитетни територии, а друга част е собственост на Рилска Света Обител.

Мерки:

1.4. Създаване на интегриран туристически продукт на база природните и културно-исторически дадености на общината.

Дейности:

- Предлагане на завършен туристически продукт на база КИН и природно богатство;
- Създаване на собствени туристически пакети;

1.5. Социализиране на природното и КИН.

- Актуализиране/ инвентаризация на списъка на природните забележителности и културно-историческите паметници;
- Възстановяване и реставрация на природните забележителности и културно-историческите паметници и контрол върху състоянието им;
- Партньорство с туристическия бизнес и неправителствените организации в сферата;

1.6. Развитие на селски, планински и екологичен туризъм.

- Създаване на нови маршрути и поддържане на съществуващите;
- Осигуряване достъп до природни забележителности и създаване на рекреационни зони;
- Стартиране а специални програми за обучение по развитие на туристически продукт за бизнеса и населението;

1.7. Популяризиране на община Рила като привлекателна туристическа дестинация.

- Провеждане на рекламни мероприятия с цел популяризиране общината като туристическа дестинация;
- Разработване на маркетинг стратегия за развитие на туризма в общината;
- Осъществяване на контакт с туроператорски и агентски фирми;
- Привличане на чужди инвестиции в туризма;

ЦЕЛ 3: Развитие на земеделието.

Мерките за развитие на земеделието трябва да са насочени към създаване на добри условия за инвестиции, както за производство така и за преработване на местната продукция, съобразно изискванията на ЕС. Необходима е координация със

земеделските производители, мотивирането им да участват в сдружения и образователни програми като възможност за усвояване на средства от Структурните фондове на ЕС.

Мерки:

1.8. Подобряване на съществуващата и изграждане на нова селскостопанска инфраструктура.

Дейности:

- Оптимизиране качеството на напоителните системи.
- Рехабилитация на селскостопанските пътища

1.9. Развитие на растениевъдството и животновъдството.

- Инвестиции в лозя и трайни насаждения
- Въвеждане на алтернативни за тютюна селскостопански производства
- Развитие на рибовъдство и високопланинско животновъдство съобразно с изискванията на ЕС.

П2: Осигуряване на благоприятна жизнена среда.

ЦЕЛ1: Съхранение и опазване на околната среда

Опазването на околната среда е от първостепенно значение за здравословен начин на живот на населението а също и като природен ресурс с голям потенциал. Наложително е реорганизация на управлението на отпадъци с оглед включване на Община Рила в регионално депо за отпадъци – Община Кочериново, както и предстоящото приемане на страната ни в ЕС.

Мерки:

2.1.Повишаване качеството и въвеждане на алтернативни подходи в управление на отпадъците.

Дейности:

- подмяняна сметосъбирачната и сметоизвозаща техника
- Въвеждане разделносъбиране на отпадъците

2.2.Повишаване качеството на околната среда

Дейности:

- Изграждане на ПСПВ, с. Пастра и малки пречиствателни съоръжения
- Изграждане на Канализационен колектор

2.3.Повишаване екологичната култура на населението.

Дейности:

- провеждане на екологични мероприятия с подрастващите
- Изпълнение на микропроекти за опазване околната среда
- Провеждане на кампания сред населението за разделно събиране на отпадъците

П2: Осигуряване на благоприятна жизнена среда.

Цел 2: Балансирано териториално развитие.

Балансираното териториално развитие е от стратегическо значение поради съществуващата необходимост от равномерно развитие на общинската територия, а не развитие само на общинския център, и възможност за привличане на финансови ресурси от Структурните фондове и Кохезионния фонд. С подобряване на базисната инфраструктура ще се подобри достъпа, ще се създадат условия за бизнес инвестиции и подобряване на средата на живот.

Мерки:

2.4.Рехабилитация, реконструкция и изграждане на В и К инфраструктура.

Дейности:

- подобряване водоснабдяването за населените места
- изграждане на канализационна мрежа в населените места

2.5.Развитие на енергийната инфраструктура.

Дейности:

- Обновление на уличното осветление
- Изграждане на малки хидроцентрали
- Изпълнение на проекти за топлотехническа ефективност

2.6. Развитие на транспортната инфраструктура.

Дейности:

- Рехабилитация на междуселищните пътища
- Поддържане и ремонт на път Рила-Рилски манастир

2.7. Създаване на условия за инвестиции и ново и съвременно строителство.

Дейности:

- изработване на инвестиционни проекти съобразени с приоритетите на донорските програми на ЕС.
- Изработване на кадастрални планове и общ устройствен план за общината.

Забележка: Информация за приоритетите на Структурните фондове и Кохезионния фонд е в допълнително приложение.

П 3: Развитие на човешките ресурси и подобряване социалната инфраструктура.

ЦЕЛ1: Повишаване качеството на образователните услуги

Качеството на човешкия ресурс се основава на добро образование, благоприятна жизнена среда, повишена квалификацията. Мерките са насочени към подобряване МТБ в образованието, здравеопазването, културата и социалната сфера като условие за провеждане на успешна политика за съхранение и развитие на човешкия капитал, ограничаване на миграцията, задържане на младине хора в общината. Необходими са също така действия за насърчаване обучението за възрастни, подкрепа на професионалното образование, повишаване качеството на образователните услуги с цел предлагане на конкурентоспособни кадри на пазара на труда.

МЕРКИ:

3.1. Създаване на условия за провеждане на качествен образователно-възпитателен процес

Дейности:

- Подобряване МТБ в СОУ и ОДЗ
- Повишаване квалификацията на педагогическия персонал
- Въвеждане на ИТ в образованието
- Въвеждане и поддържане на профили и специалности в СОУ съобразени с пазарните изисквания.
- Разработване на програма за ограмотяване и преквалификация на възрастни и интегриране на малцинствените групи.

3.2. Осигуряване на качествено здравеопазване и социални услуги.

Дейности:

- Повишаване качеството на здравните услуги и подобряване МТБ в здравеопазването.
- Въвеждане на алтернативни здравни и социални услуги
- Подобряване МТБ на ДВПР, с. Пастра
- Осигуряване на равностоен живот на онеправданите групи в обществото

3.3. Поддържане дейността на читалищата и стимулиране на граждански инициативи в сферата на културата

Дейности:

- Подобряване МТБ на читалищата
- Възстановяване на фолклорни традиции и обичаи
- Създаване на условия за стимулиране на културния и интелектуален живот в общината.

3.4. Стимулиране на младежките дейности и спорта

Дейности

- ремонт на стадион и спортна зала
- Изграждане на спортни съоръжения и зони за отдих

- Провеждане на спортни мероприятия и партньорство с младежки организации.

П 4: Развитие и усъвършенстване на местното самоуправление.

Цел 1: Създаване на общински капацитет за усвояване на Европейски фондове, стимулиране на гражданските инициативи.

Укрепването на институционалния капацитет на местно ниво е от значение за подобряване процеса на управление, по-качествено обслужване на населението, гарантиране усвояването на средствата от структурните и кохезионния фонд.

Доброто управление и ефективна институционална структура, създадени на основата на публичност и прозрачност са важен фактор за регионална конкурентоспособност и ефективни дейности на местната публична администрация. В рамките на този приоритет ще се изгражда капацитет за подобряване на предоставените услуги, разширяване на административното обслужване на едно гише чрез обучение на персонала, въвеждане на електронно управление, изграждане на съвременна технологична и програмна среда.

Мерки:

4.1. Укрепване на институционалния капацитет на общината

Дейности:

- Провеждане на регулярни срещи за информиране на бизнеса относно общински проекти;
- Създаване на консултативен съвет за бизнес- развитие в Община Рила
- Създаване и поддържане на информационен ресурс за Европейски и други донорски програми

4.2. Повишаване капацитета на местната администрация.

Дейности:

- Оптимизиране на предлаганите и въвеждане на иновационни услуги.
- Подобряване координацията и взаимодействие с гражданските групи за прилагане на местната политика.

6. КОНКРЕТНИ ДЕЙНОСТИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА СТРАТЕГИЧЕСКИТЕ ЦЕЛИ.

<p>Приоритет 1. Постигане на динамична конкурентоспособна общинска икономика, базирана на знание.</p> <p>Цел 1: Стимулиране на икономическото развитие и привличане на инвестиции</p> <p>Мярка 1 Създаване и развитие на публично – частни партньорства.</p>						
№	Дейност	Проектна готовност	Срок	Отговорни институции	Източници на финансиране	Очакван резултат
1.1.2.	Учредяване на “В и К” дружество – Община Рила	не	2006	ОА (ОбС – гр. Рила)	Общински бюджет Търговски дружества	Създаване и развитие на публично-частно партньорство
1.1.3	Предприятие за изграждане на ВЕИ	не	2007-2013	ОА (ОбС – гр. Рила)	Общински бюджет Търговски дружества	Създаване и развитие на публично-частно партньорство
1.1.4.	Предприятия в областта на туризма	не	2007-2013	ОА (ОбС – гр. Рила)	Общински бюджет Търговски	Създаване и развитие на публично-частно

					дружества	партньорство
--	--	--	--	--	-----------	--------------

Приоритет 1. Постигане на динамична конкурентоспособна общинска икономика, базирана на знание.

Цел 1: Стимулиране на икономическото развитие и привличане на инвестиции

Мярка 2: Създаване на благоприятен бизнес-климат в общината

№	Дейност	Проектна готовност	Срок	Отговорни институции	Източници на финансиране	Очакван резултат
1.2.1.	Създаване на бизнес-център	не	2008/2009	ОА Бранш. Орг.	Външно финансиране	Подобряване бизнес-климата в общината
1.2.2.	Провеждане на срещи с бизнеса относно общински проекти	да	2007	ОА	-	Създаване условия за бизнес-развитие
1.2.5.	Изработване на инвестиционен профил на общината	не	2007/2008	ОА	Общински бюджет Външно финансиране	Привличане на инвестиции

Приоритет 1. Постигане на динамична конкурентоспособна общинска икономика, базирана на знание.

Цел 1: Стимулиране на икономическото развитие и привличане на инвестиции

Мярка 3: Развитие на трансгранично и междурегионално сътрудничество

№	Дейност	Проектна готовност	Срок	Отговорни институции	Източници на финансиране	Очакван резултат
1.3.1.	Членство в СЮЗО	да	постоянен	ОА	Общински бюджет	Развитие на междурегионално сътрудничество
1.3.2.	Членство в Регионално сдружение "Иван Рилски"	да	постоянен	ОА	Общински бюджет	Развитие на междурегионално сътрудничество
1.3.3.	Реализиране на проект „Бели път“	не	2008-2010	ОА Община Дупница	Външно финансиране	Развитие на междурегионално сътрудничество
1.3.4.	Регионална програма за развитие на туризма	не	2007	Дупница Рила Сапарева баня	Външно финансиране	Създаване условия за развитие на туризма
1.3.5.	Транс-гранично сътрудничество-Македония/ Сърбия и Черна гора	не	2007	ОА НПО	Външно финансиране	Развитие на трансгранично сътрудничество

<p>Приоритет 1. Постигане на динамична конкурентоспособна общинска икономика, базирана на знание.</p> <p>Цел 2: Постигане на устойчиво развитие на туризма в региона</p> <p>Мярка 4: Създаване на интегриран туристически продукт на база природно и КИН</p>						
№	Дейност	Проектна готовност	Срок	Отговорн и институции	Източници на финансиране	Очакван резултат
1.4.1.	Разработване на собствени туристически пакети	да	2007-2013	ОА КСВТ	Общински бюджет	Устойчиво развитие на туризма
1.4.2.	Създаване на комплексна туристическа услуга в ТИЦ	да	постоянен	ТИЦ ОА КСВТ	Общински бюджет	Устойчиво развитие на туризма
1.4.3	Програми за повишаване квалификацията на заетите в туризма	не	2007-2013	ОА КСВТ	Външно финансиране	Повишаване качеството на туристическия продукт
1.4.4.	Актуализация на Програма за развитие на туризма	не	2007	ОА КСВТ	-	Устойчиво развитие на туризма
1.4.5.	Програма за развитие на туризма	не	2010	ОА	Общински бюджет	Устойчиво развитие на туризма

<p>Приоритет 1. Постигане на динамична конкурентоспособна общинска икономика, базирана на знание.</p> <p>Цел 2: Постигане на устойчиво развитие на туризма в региона</p> <p>Мярка 5.Социализиране на природното и КИН</p>						
№	Дейност	Проектна готовност	Срок	Отговорн и институции	Източници на финансиране	Очакван резултат
1.5.1.	Инвентаризация на природните забележителности и културно-исторически паметници	не	2007	ОА КСВТ НПО	Външно финансиране	Определяне туристическия потенциал на общината
1.5.2.	Архитектурна реставрация на ц. „Св. Архангел Михаил”	да	2007	ОА Църк. Наст. НПО	Външно финансиране	Повишаване туристическия потенциал на културните паметници
1.5.3.	Ремонт на ц.”Св. Никола” , с. Смочево	не	2012	ОА	Външно финансиране	Повишаване туристическия потенциал на културните паметници
1.5.4.	Възстановяване	да	2007/2010	ОА	Външно	Повишаване

	Килийно училище			НПО	финансиране	туристическия потенциал на културните паметници
1.5.5.	Подобряване инфраструктурата в „Бабинска махала”	не	201-.2013	ОА	Външно финансиране	Подбръване достъпа до туристически обекти

Приоритет 1. Постигане на динамична конкурентоспособна общинска икономика, базирана на знание.

Цел 2: Постигане на устойчиво развитие на туризма в региона

Мярка 6. Развитие на селски, планински и екологичен туризъм

№	Дейност	Проектна готовност	Срок	Отговорни институци	Източници на финансиране	Очакван резултат
1.6.1.	Поддържане съществуващите туристически маршрути	да	постоянен	ДПП „Р. Манастир”	Външно финансиране	Развитие на екологичен туризъм
1.6.2.	Създаване еко-пътека „Дяволски води”	не	2007	ОА ДПП „Р. Манастир	Външно финансиране	Развитие на екологичен туризъм
1.6.3.	Създаване еко-пътека „Кръста”	да	2007	ОА ДПП „Р. Манастир	Външно финансиране	Развитие на екологичен туризъм
1.6.4.	Изграждане Посетителски център на път Рила-Р. Манастир	не	2009	ОА ОПУ ДПП „Р. Манастир	Външно финансиране	Развитие на екологичен туризъм
1.6.5.	Изграждане на комплекс „Бричебор”	не	2007-2013	ДПП”Р. Манастир”	Външно финансиране	Развитие на екологичен туризъм
1.6.6.	Изграждане Комплекс „Кирилова поляна”	не	2007-2013	ДПП „Р. Манастир	Външно финансиране	Развитие на екологичен туризъм
1.6.7.	Изграждане кътове за отдих- Бричеобр, Обедище, Биволарника, Студената чешма, Кирилона поляна	не	2007-2013	ДПП „Р. Манастир	Външно финансиране	Развитие на екологичен туризъм
1.6.8.	Създаване сайт с интерактивни места за резервации	не	2007-2013	ОА НПО КСВТ	Външно финансиране	Подобряване условията за развитие на туристическия бизнес
1.6.9	Възстановяване на теснолинейка до рилски манастир	не	2007-3013	ОА НПО ТД	Външно финансиране	Подобряване условията за развитие на туристическия бизнес

Приоритет 1. Постигане на динамична конкурентоспособна общинска икономика, базирана на знание.

Цел 2: Постигане на устойчиво развитие на туризма в региона.

Мярка 7. Популяризиране на Община Рила като туристическа дестинация

№	Дейност	Проектна готовност	Срок	Отговорн и институц ии	Източници на финансиране	Очакван резултат
1.7.1.	Разработване на маркетинг и рекламна програма за Община Рила	да	2007	ОА КСВТ		
1.7.2.	Участие в национални туристически изложения	да	постоянен	ОА КСВТ		
1.7.4.	Контакт с туроператорски и агентски фирми	не	постоянен	ОА КСВТ ТИЦ		

Приоритет 1. Постигане на динамична конкурентоспособна общинска икономика, базирана на знание.

Цел 3: Развитие на земеделието

Мярка 8. Подобряване на селскостопанската инфраструктура

№	Дейност	Проектна готовност	Срок	Отговорн и институц	Източници на финансиране	Очакван резултат
1.8.1.	Подобряване селскостопанските пътища	не	2007 – 2013	ОА	Външно финансиране	Създаване условия за инвестиции и развитие на земеделието
1.8.2.	Рехабилитация на Главен напоителен канал	не	2007-2013	НС	Външно финансиране	Създаване условия за инвестиции и развитие на земеделието
1.8.3.	Рехабилитация на напоителни системи в населените места	не	2007-2013	ОА НС	Външно финансиране	Създаване условия за инвестиции и развитие на земеделието
1.8.4.	Изработване и реализиране на Програма за комасация на общински земеделски земи	не	2007-2013	ОА	Външно финансиране	Създаване условия за инвестиции и развитие на земеделието

1.8.5.	Рекултивация и възстановяване на ерозиранни общински земеделски земи	не	2007-2013	ОА	Външно финансиране	Създаване условия за инвестиции и развитие на земеделието
--------	--	----	-----------	----	--------------------	---

Приоритет 1. Постигане на динамична конкурентоспособна общинска икономика, базирана на знание.

Цел 3: Развитие на земеделието

Мярка 9. Развитие на растениевъдството.

№	Дейност	Проектна готовност	Срок	Отговорн и институц	Източници на финансиране	Очакван резултат
1.9.1.	Създаване на трайни насаждения в с. Смочево	не	2007-2013	ТД	Външно финансиране	Привличане на инвестиции и развитие на земеделието
1.9.2.	Създаване на трайни насаждения в с. Пастра	не	2007-2013	ТД	Външно финансиране	Привличане на инвестиции и развитие на земеделието
1.9.3.	Създаване на трайни насаждения в с.Падала	не	2007-2013	ТД	Външно финансиране	Привличане на инвестиции и развитие на земеделието
1.9.4.	Програма за развитие на селското стопанство /2007-2013/	не	2007	ОА	Външно финансиране	Привличане на инвестиции и развитие на земеделието
1.9.5.	Проекти за обучение на земеделските стопани	не	2007-2013	ОА	Външно финансиране	
1.9.6.	Създаване система за информационно обслужване на селскостопанските производители	не	2007-2013	ОА	-	Условия за развитие на селскостопански бизнес
1.9.7.	Създаване на животновъдни ферми и изкупвателни пунктове за селскостопанска продукция	не	2010-2013	ТД	Външно финансиране	Привличане на инвестиции и развитие на животновъдството
1.9.8.	Създаване на рибовъдни стопанства	не	2007-2013	ТД	Външно финансиране	Привличане на инвестиции и развитие на животновъдството

Приоритет 2. Осигуряване на благоприятна жизнена среда Цел1: Съхранение и опазване на околната среда Мярка 1. Повишаване качеството и въвеждане на алтернативни подходи в управление на отпадъците						
№	Дейност	Проектна готовност	Срок	Отговорн и институц	Източници на финансиране	Очакван резултат
2.1.1.	Закупуване модерна техника за сметосъбиране и сметоизвозване и изготвяне Програма за разделно събиране на отпадъци		2007/2008	ОА	Външно финансиране	Подобряване системата за управление на отпадъци
2.1.2.	Закриване и рекултивация на депо за ТБО		2008	ОА Сдружение „Струма”	Външно финансиране	Опазване околната среда

Приоритет 2. Осигуряване на благоприятна жизнена среда Цел1: Съхранение и опазване на околната среда Мярка 2. Повишаване качеството на околната среда						
№	Дейност	Проектна готовност	Срок	Отговорн и институц	Източници на финансиране	Очакван резултат
2.2.1.	Изграждане Канализационен колектор за отпадни води	да	2006-2007	ОА	Външно финансиране	Опазване околната среда
2.2.2.	Изграждане ПСПВ, с. Пастра	да	2007	ОА	Външно финансиране	Подобряване качеството на питейната вода
2.2.3.	Създаване на зелени площи в населените места	не	2007-2013	ОА НПО	Външно финансиране	Осигуряване благоприятна среда за живеене
2.2.4.	Програма за развитие на околната среда 2007-2010		2007	ОА	Външно финансиране	Програмиране и планиране дейностите за опазване околната среда
2.2.5.	Програма за развитие на околната среда 2010-2013		2010	ОА	Външно финансиране	Програмиране и планиране дейностите за опазване околната среда

Приоритет 2. Осигуряване на благоприятна жизнена среда Цел1: Съхранение и опазване на околната среда Мярка 3. Повишаване екологичната култура на населението						
№	Дейност	Проектна готовност	Срок	Отговорн и институц	Източници на финансиране	Очакван резултат
2.3.1.	Провеждане на екологични мероприятия с децата и учениците в ОДЗ и СОУ	не	ежегодно	ОДЗ СОУ ОА	Общински бюджет	Повишаване екологичната култура на населението
2.3.2.	Традиционно отбелязване на Празника на земята	да	ежегодно	НПО ОА ОДЗ СОУ	Общински бюджет	Повишаване екологичната култура на населението
2.3.3.	Провеждане на кампания за разделно събиране в образователните институции	да	ежегодно	НПО ОА ОДЗ СОУ	Общински бюджет	Създаване условия за разделно събиране на отпадъци
2.3.4.	Провеждане на кампания за разделно събиране сред населението в общината	да	2008-2013	ОА НПО	Общински бюджет	Създаване условия за разделно събиране на отпадъци
2.3.5.	Изпълнение на проекти за опазване околната среда	да	2007-2013	ОА ДПП НПО	Външно финансиране	Опазване биоразнообразиет о на територията на общината
2.3.6.	Създаване общински горски фонд	не	2007-2013	ОА ДЛ	Външно финансиране	Опазване биоразнообразиет о на територията на общината

Приоритет 2. Осигуряване на благоприятна жизнена среда Цел 2: Балансирано териториално развитие Мярка 4. Рехабилитация, реконструкция и изграждане на В и К инфраструктура						
№	Дейност	Проектна готовност	Срок	Отговорн и институц	Източници на финансиране	Очакван резултат
2.4.1.	Изграждане на санитарно охранителни зони	не	2007-2013	ОА	Външно финансиране	Подобряване качеството на питейната вода
2.4.2.	Рехабилитация и реконструкция на водопреносната мрежа в с. Пастра	не	2007-2013	ОА	Външно финансиране	Подобряване водоснабдяването в общината
2.4.3.	Рехабилитация и	не	2007-2013	ОА	Външно	Подобряване

	реконструкция на водопреносната мрежа в с. Падала				финансиране	водоснабдяването в общината
2.4.4.	Рехабилитация и реконструкция на водопреносната мрежа в с.Смочево	не	2007-2013	ОА	Външно финансиране	Подобряване водоснабдяването в общината
	Рехабилитация и реконструкция на водопреносната мрежа в гр. Рила		2007-2013		Външно финансиране	Подобряване водоснабдяването в общината
2.4.5.	Изграждане, реконструкция и рехабилитация на вътрешна канализационна мрежа в населените места в Община Рила	не	2007-2013	ОА	Външно финансиране	Опазване околната среда
2.4.6.	Изграждане на модулни пречиствателни съоръжения за отпадни води в селата Пастра, Падала, Смочево и н.м. Рилски манастир.	Не	2007-2013	ОА	Външно финансиране	Опазване околната среда
2.4.7.	Изграждане на модулни пречиствателни съоръжения за питейни води в селата Пастра, Падала, Смочево и н.м. Рилски манастир.	Не	2007-2013	ОА	Външно финансиране	Подобряване качеството на питейната вода

Приоритет 2. Осигуряване на благоприятна жизнена среда

Цел 2. Балансирано териториално развитие

Мярка 5. Развитие на енергийна инфраструктура

№	Дейност	Проектна готовност	Срок	Отговорн и институц	Източници на финансиране	Очакван резултат
2.5.1.	Разработване и изпълнение на Програма за енергийна ефективност за саниране на общински сграден фонд	не	2007-2013	ОА	Външно финансиране	Намаляване експлоатационните разходи

2.5.2.	Разработване и изпълнение на Програма за енергийна ефективност за саниране на сгради, собственост на физически и юридически лица	не	2007-2013	ОА	Външно финансиране	Намаляване експлоатационните разходи
2.5.3.	Саниране на общински сгради	не	2008-2013	ОА	Външно финансиране	Намаляване експлоатационните разходи
2.5.4.	Изграждане на малки хидроцентрали	не	2007-2013	ОА ТД	Общински бюджет Външно финансиране	Развитие на енергийната промишленост
2.5.5.	Рехабилитация и реконструкция на улично осветление в нас. места на общината	да	2007		Външно финансиране	Намаляване разходите за консумирана електроенергия

Приоритет 2. Осигуряване на благоприятна жизнена среда						
Цел 2: Балансирано териториално развитие						
Мярка 6. Развитие на транспортна инфраструктура						
№	Дейност	Проектна готовност	Срок	Отговорн и институц	Източници на финансиране	Очакван резултат
2.6.1.	Рехабилитация на общинска пътна мрежа	не	2007-2013	ОА	Общински бюджет Външно финансиране	Подобряване достъпа в общината
2.6.2.	Реконструкция и рехабилитация на вътрешна улична мрежа, гр. Рила	не	2007-2013	ОА	Общински бюджет Външно финансиране	Осигуряване благоприятна жизнена среда
2.6.3.	Рехабилитация на вътрешна улична мрежа, с. Пастра	не	2010	ОА	Общински бюджет Външно финансиране	Осигуряване благоприятна жизнена среда
2.6.4.	Рехабилитация на вътрешна улична мрежа, с. Падала	не	2010	ОА	Общински бюджет Външно финансиране	Осигуряване благоприятна жизнена среда
2.6.5.	Рехабилитация на вътрешна улична мрежа, с. Смочево	не	2010	ОА	Общински бюджет Външно финансиране	Осигуряване благоприятна жизнена среда
2.6.6.	Рехабилитация и	да	ОПУ	2007-	РБ	Подобряване

	поддържане на път Рила- Рилски манастир			2013		достъпа в общината
--	---	--	--	------	--	-----------------------

Приоритет 2. Осигуряване на благоприятна жизнена среда						
Цел 2: Балансирано териториално развитие						
Мярка 7. Привличане на инвестиции за ново строителство						
№	Дейност	Проектна готовност	Срок	Отговорн и институц	Източници на финансиране	Очакван резултат
2.7.1.	Подготовка на инвестиционни проекти – ВиК сектор	не	2007-3013	ОА	Общински бюджет	Създаване условия за инвестиции
2.7.2	Подготовка на инвестиционни проекти – транспортна инфраструктура	не	2007-2013	ОА	Общински бюджет	Създаване условия за инвестиции
2.7.3.	Подготовка на инвестиционни проекти – енергийна инфраструктура	не	2007-3013	ОА	Общински бюджет	Създаване условия за инвестиции
2.7.4.	Подготовка на кадастрални планове за населените места	не	207-2013	ОА	Общински бюджет	Създаване условия за инвестиции
2.7.5.	Внедряване на програмни продукти за архитектура и градоустройство в отдел „УТСК” в общинска администрация	да	2007-2013	ОА	Общински бюджет Външно финансиране	Повешаване качеството на услугите в общинска администрация

Приоритет 3. Развитие на човешките ресурси и подобряване на социалната инфраструктура						
Цел 1: Повишаване качеството на образователните услуги						
Мярка 1: Създаване на условия за провеждане на качествен образователно-възпитателен процес						
№	Дейност	Проектна готовност	Срок	Отговорн и институц	Източници на финансиране	Очакван резултат
3.1.1.	Основен ремонт сградата на СОУ и ОДЗ	не	2007-2013	ОА СОУ	Външно финансиране	Осигуряване благоприятни условия за обучение и възпитание
3.1.2.	Ремонт на физкултурен салон в СОУ	не	2007-2013	ОА СОУ	Външно финансиране	Създаване условия за спортуване и здравословен

						начин на живот
3.1.3.	Ремонт и модернизирани на кабинетите в СОУ	не	2007-2013	ОА СОУ	Външно финансиране	Осигуряване благоприятни условия за обучение и възпитание
3.1.4.	Въвеждане и поддържане на модерни информационни технологии/ СОУ, ОДЗ	да	2007-2013	ОА СОУ ОДЗ	Външно финансиране	Осигуряване благоприятни условия за обучение и възпитание
3.1.5.	Участие в програми за квалификация на педагогически персонал	не	2007-2013	СОУ ОДЗ	Външно финансиране Общински бюджет	Повишаване качеството на образователните услуги
3.1.6.	Разработване програми за обучение на възрастни	не	2007-2013	ОА СОУ БТ	Външно финансиране	Повишаване квалификацията на човешките ресурси
3.1.7.	Интеграция на деца от малцинствени групи	не	2007-2013	СОУ ОДЗ ОА	Външно финансиране	Повишаване образователното равнище на малцинствените групи
3.1.8.	Борба с противообществени прояви и промоция на здравето	да	2007-2013	СОУ ОДЗ ОА	Общински бюджет	Осигуряване безопасни и здравословни условия за живот на подрастващите
3.1.9.	Организиране и провеждане на "Зелено училище"	не	2007-2013	СОУ ОДЗ ДПП	Външно финансиране	Стимулиране извънкласните дейности
3.1.10	Изграждане на санитарни възли в СОУ.	Да	2007-3013	СОУ ОА	Външно финансиране	Осигуряване благоприятни условия за обучение и възпитание
3.1.11	Въвеждане на ИТ в начален етап/1-4 кл./	не	2007-2013	СОУ ОА	-	Осигуряване благоприятни условия за обучение и възпитание
3.1.12	Изграждане на учебна площадка по безопасност на движението за децата и учениците в ОДЗ и СОУ	не	2007-2013	СОУ ОДЗ ОА	Външно финансиране	Създаване безопасни условия за живат на подрастващите

3.1.13	Ремонт на отоплителните инсталации в СОУ и ОДЗ	да	2007-2013	СОУ ОДЗ ОА	Външно финансиране	Осигуряване безопасни условия за обучение и възпитание на подрастващите
3.1.14	Ремонт и обзавеждане на учебните работилници в СОУ	не	2007-2013	СОУ ОДЗ ОА	Външно финансиране Общински бюджет	Повишаване качеството на образователните услуги
3.1.15	Озеленяване на дворно място в ОДЗ и изграждане на модерна и безопасна детска площадка	не	2007-2013	СОУ ОДЗ ОА	Външно финансиране Общински бюджет	Повишаване качеството на образователните услуги
3.1.16	Озеленяване на дворно място и създаване на кът за отпих в двора на СОУ	не	2007-2013	СОУ ОДЗ ОА	Външно финансиране Общински бюджет	Повишаване качеството на образователните услуги
3.1.17	Модернизирание вътрешното обзавеждане в ОДЗ	не	2007-2013	ОДЗ ОА	Външно финансиране Общински бюджет	Подбръване условията за възпитание и отглеждане на децата в ОДЗ

Приоритет 3. Развитие на човешките ресурси и подобряване на социалната инфраструктура						
Цел 2: Създаване условия за качествени здравеопазване и социални услуги						
Мярка 2: Повишаване качеството на здравеопазването и социалните услуги						
№	Дейност	Проектна готовност	Срок	Отговорн и институц	Източници на финансиране	Очакван резултат
3.2.1.	Подобряване МТБ в здравеопазването	не	2007-2013	ОА СБДПЛ	Външно финансиране	Повишаване качеството на здравеопазването
3.2.2.	Модернизирание на техника и апаратура в здравеопазването	не	2007-2013	ОА СБДПЛ	Външно финансиране	Повишаване качеството на здравеопазването
3.2.3.	Учредяване на хоспис в Община Рила	не	2007-2013	ОА СБДПЛ	Външно финансиране Общински бюджет	Въвеждане на алтернативни здравни услуги
3.2.4.	Борба със социално значими заболявания	да	2007-2013	ОА СБДПЛ	-	Повишаване качеството на здравеопазването
3.2.5.	Подобряване МТБ На ДВПР, с. Пастра	не	2007-2013	ОА	Външно финансиране	Подобряване условията на живот в ДВПР
3.2.6.	Въвеждане на алтернативни социални услуги	не	2007-2013	ОА	Външно финансиране	Осигуряване на качествени социални услуги

	социални услуги					социални услуги
3.2.7.	Създаване на дневен център за деца в риск	не	2007-2013	ОА	Външно финансиране	Превенция на противообществен и прояви на малолетни
3.2.8.	Поддържане дейността на Клубовете за хора с увреждания на територията на община Рила	да	2007-2013	ОА	Общински бюджет Външно финансиране	Интеграция и социализация на хора в неравностойно положение
3.2.9.	Създаване на дневен център за възрастни хора.	Не	2007-2013	ОА	Външно финансиране	Интеграция и социализация на хора в неравностойно положение

Приоритет 3. Развитие на човешките ресурси и подобряване на социалната инфраструктура

Цел 3: Съхранение и развитие на културата

Мярка 3: Поддържане дейността на читалищата и стимулиране на гражданските инициативи в сферата на културата

№	Дейност	Проектна готовност	Срок	Отговорн и институц	Източници на финансиране	Очакван резултат
3.3.1.	Подобряване МТБ На читалищата	да	2007-2013	ОНЧ ОА	Външно финансиране	Създаване благоприятни условия за осъществяване дейността на читалищата
3.3.2.	Възстановяване фолклорни традиции	не	2007-2013	ОНЧ	Общински бюджет Външно финансиране	Стимулиране гражданските инициативи в сферата на културата
3.3.3.	Програма за развитие на културата	да	2007-2013	ОА ОНЧ	Общински бюджет	Програмиране и планиране на дейностите в сферата на културата
3.3.4.	Насърчаване развитието и таланта на деца	да	2007-2013	ОА ОНЧ	Общински бюджет	Съхраняване човешкия потенциал в общината
3.3.5.	Ремонт сградата на културен дом, гр.Рила	не	2007-2013	ОА ОНЧ	Външно финансиране Общински бюджет	Създаване условия за развитие културни инициативи

3.3.6	Импрегнация на кинозалон, гр. Рила	не	2007-2013	ОА ОНЧ	Външно финансиране Общински бюджет	Създаване условия за развитие клтурни инициативи
-------	------------------------------------	----	-----------	-----------	---------------------------------------	--

Приоритет 3. Развитие на човешките ресурси и подобряване на социалната инфраструктура

Цел 1: Създаване на условия за развитие и здравословен начин на живот за младите хора

Мярка 4: Стимулиране на младежки дейности и спорт

№	Дейност	Проектна готовност	Срок	Отговорн и институц	Източници на финансиране	Очакван резултат
3.4.1.	Ремонт на стадион и спортна зала	не	2007-2013	ОА	Външно финансиране	Осигуряване условия за здравословен начин на живот и спорт
3.4.2.	Поддържане на съществуващите и създаване на нови детски спортни площадки в населените места в Община Рила	да	2007-2013	ОА	Външно финансиране	Осигуряване условия за здравословен начин на живот и спорт
3.4.3.	Изграждане на плувен басейн	не	2007-2013	ОА	Външно финансиране	Осигуряване условия за здравословен начин на живот и спорт
3.4.4.	Разкриване на секции по отборни и индивидуални спортове	не	2007-2013	ОА СОУ	Външно финансиране Общински бюджет	Осигуряване условия за здравословен начин на живот и спорт
3.4.5.	Създаване на регионален младежки съюз	да	2007-2013	ОА	Външно финансиране Общински бюджет	Стимулиране младежките инициативи
3.4.6.	Организиране спортни празници, походи и излети сред природата	да	2007-2013	НПО СОУ ОДЗ	Външно финансиране Общински бюджет	Осигуряване условия за здравословен начин на живот и спорт

Приоритет 4. Развитие и усъвършенстване на местното самоуправление

Цел 1: Създаване на общински капацитет за усвояване на Европейски фондове

Мярка 1: Укрепване на институционалния капацитет на общината

№	Дейност	Проектна готовност	Срок	Отговорни институции	Източници на финансиране	Очакван резултат
---	---------	--------------------	------	----------------------	--------------------------	------------------

4.1.1.	Провеждане на срещи с бизнеса относно общински проекти и инвестиции	да	2007-2013	ОА Бранш. Организ.	-	Създаване условия за развитие на бизнеса в общината
4.1.2.	Издаванена бизнес-бюлетин с актуални за бизнеса въпроси	да	2007-2013	ОА	Общински бюджет	Създаване условия за развитие на бизнеса в общината
4.1.3	Създаванена Консултативен съвет за бизнес-развитие	не	2007-2013	ОА Бранш. Орг.	-	Създаване условия за развитие на бизнеса в общината
4.1.4.	Поддържане информационен масив в ОА относно възможностите за финансиране от Европейски и други донорски програми	да	2007-2013	ОА	Общински бюджет	Създаване условия за развитие на бизнеса в общината

Приоритет 4. Развитие и усъвършенстване на местното самоуправление

Цел 2: Повишаване капацитета на общинска администрация

Мярка 2: Оптимизиране на предлаганите и въвеждане на иновационни услуги и подобряване взаимодействието с гражданските групи.

№	Дейност	Проектна готовност	Срок	Отговорни институции	Източници на финансиране	Очакван резултат
4.2.1.	Хармонизиране на програмната и технологична среда в общинска администрация	да	2007-2013	ОА	Общински бюджет Външно финансиране	Повишаване качеството на административните услуги
4.2.2.	Разширяване услугите „на едно гише”	да	2007-2013	ОА	Общински бюджет Външно финансиране	Повишаване качеството на административните услуги
4.2.3.	Обучение и квалификация на общинска администрация	да	2007-2013	ОА	Общински бюджет Външно финансиране	Повишаване качеството на административните услуги
4.2.4.	Въвеждане „онлайн” услуги в дейността на общинска администрация	не	2007-2013	ОА	Общински бюджет Външно финансиране	Повишаване качеството на административните услуги
4.2.5.	Създаване на съвет за партньорство с месните НПО и малцинствени граждански групи	да	2007-2013	ОА НПО	Общински бюджет Външно финансиране	Повишаване качеството на административните услуги
4.2.6.	Разработване на стратегия и	да	2007-2013	ОА	Общински бюджет	Повишаване качеството на

програма за публичност и прозрачност на работата на общинска администрация.				Външно финансиране	административните услуги
---	--	--	--	--------------------	--------------------------

7.РЕД И НАЧИН ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ НА ПЛАНА.

В начален етап на разработване на плана се сформираха работни групи по съответните направления. На работни срещи бяха обсъдени структурата на разработката и основните цели.

След определяне структурата и приоритетите за развитие бяха отразени становищата на институциите на местно ниво.

Планът беше разгледан подробно на обществено обсъждане при което бяха нанесени допълнения и корекции.

Пълният текст на плана ще бъде предоставен на вниманието на социалните партньори на местно ниво- неправителствени организации, културни и образователни институции, ДПП „Рилски манастир”.

Информираността на обществеността за насоките на развитие на общината ще осигури публичност и прозрачност при изпълнение на програмираните дейности и ще създаде благоприятни очаквания за икономическо и социално развитие на Община Рила.